

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 3 šilinge
mesečna naročnina 12 šilingov
celoletna naročnina 120 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXII.

CELOVEC, PETEK, 14. OKTOBER 1977

ŠTEV. 41 (1835)

Predstavniki koroških Slovencev pri ZKS:

Pogoj za dobre odnose je spoštovanje in uresničevanje državne pogodbe

Predsednik CK Zveze komunistov Slovenije Franc Popit in sekretar IK Franc Šetinc sta v torek 11. oktobra 1977 sprejela v Ljubljani delegacijo obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev, ki sta jo vodila predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franci Zwitter in predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Matevž Grilc. Predstavniki koroških Slovencev so gostitelje seznanili s trenutnim položajem slovenske narodne skupnosti na Koroškem, predstavniki ZKS pa so zagotovili, da matični narod in vsa Jugoslavija nenehno spremljata usodo slovenske in hrvaške narodne manjšine v Avstriji ter jima slej ko prej nudita vso podporo v boju za doseg pravic, zajamčenih v državni pogodbi.

V pozdravni besedi je predsednik Popit naglasil, da simbolizira to srečanje skrb Zveze komunistov Jugoslavije in še posebej Zveze komunistov Slovenije za položaj obeh narodnostnih skupin v Avstriji. Ta skrb je v duhu vseh partijskih dokumentov od ustanovnega kongresa KPS dalje in na osnovi teh dokumentov se ravnajo člani ZK, ne glede na to, kje delujejo. „Ta stališča pa so tudi ena izmed konstant jugoslovanske politike do Avstrije, ki je jasna in trdna, med drugim tudi v pogledu protimanjšinskih zakonov,“ je dejal predsednik Popit in menil, da nekateri odločujoči avstrijski krogi pri svojem gledanju na odnose z Jugoslavijo očitno napačno ocenjujejo notranja razmerja v Jugoslaviji. „Očitno pa so sprevidel, da se ne izplača več igrati na karlo razlik med Beogradom in Ljubljano, kadar gre za vprašanje odnosov z Avstrijo, posebej tudi v odnosu do naše manjšine. Pri tem je važno vedeti, da imajo v našem sistemu republike svojo besedo tudi pri oblikovanju naše mednarodne oz. zunanje politike.

Pomembno vlogo v odnosih s sosedi ima manjšinska politika, to je odnos do manjšin, ki so po jugoslovanskem pojmovanju samostojen subjekt, istočasno pa lahko tudi most prijateljstva med državami in narodi, je naglasil predsednik ZKS. „Jugoslavija in Slovenija sta zainteresirani za dobre sosedske odnose tudi z Avstrijo, jasno pa je, da se ti lahko maksimalno razvijajo le ob spoštovanju in uresničevanju državne pogodbe, katere podpisnik je tudi Jugoslavija. Možnost za izboljšanje odnosov, za ustvaritev ozračja obojestranskega razumevanja leži torej na relaciji manjšina—Ljubljana—Beograd.“

V Sloveniji — kar se tiče odnosov do Avstrije in Koroške — ni nasprotujočih si stališč, je dejal predsednik Popit. „O tem vlada popolna enotnost naših ljudi ne glede na svetovno-nazorska gledanja, saj nam je vsem še pred očmi, kaj so hoteli napraviti z nami nemški nacisti za časa rajha, ko so nas hoteli kot narod izbrisati iz zemljevidov in ko smo se borili za svoj obstanek. Dobro se spominjamo metod, s katerimi so nas poskušali germanizirati. Zato smo toliko bolj občutljivi in reagiramo na podobne metode, ki se uporabljajo proti našim narodnim skupnostim v Avstriji. Ne moremo kar tako preko dejstva, da so Avstrijci predstavljali pretežno del okupatorjevih čet in bili udeleženi pri grozodejstvih, ki jih je počela nemška Wehrmacht v Sloveniji. Od 4.000 vojnih zločincev v Jugoslaviji je bila polovica avstrijskega porekla. Zato ni čudno, da lahko v Avstriji ostanki neonacizma in fašizma nemoteno delujejo tudi danes, čeprav se je Av-

strija v državni pogodbi zavezala, da ne bo dovolila obnavljanja organizacij, ki bi delovale s teh pozicij.“ Ob koncu je predsednik Popit ugotovil, da Jugoslaviji ni potrebno odpirati manjšinskega vprašanja z Avstrijo zaradi notranjih ali zunanje-političnih potreb. Nasprotno, ugled Jugoslavije v svetu zaradi neuvrščene politike še nikoli ni bil tako velik kot sedaj; pa tudi zaupanje delovnih ljudi v socialistično samoupravno pot razvoja, ki jo kreira in trasira Zveza komunistov, ni bilo še nikoli tako močno in enotno kot je danes. To vse tvori solidno osnovo za konstitutno začrtane poti tudi v bodoče.

Samo z dosledno borbo si bomo izbojevali pravice, ki nam grejo

„Če smo koroški Slovenci danes ogorčeni nad načinom reševanja naših bistvenih narodnostnih pravic, potem smo to upravičeno,“ je poudaril tajnik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dipl. inž. Feliks Wieser, ko je minulo soboto v govoru na proslavi 70-letnice SPD „Edinost“ v Škofičah zavzel stališče tudi k aktualnim vprašanjem slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Dejaj, da je nova zakonodaja celo vrsto dvojezičnih občin „degradirala“ na enojezične in tako zdaj na dvojezičnem ozemlju nimamo le več kategorij občin, temveč tudi več kategorij Slovencev z več ali manj pravic, pa tudi brez vsakih narodnostnih pravic.

Govornik je naglasil, da smo se koroški Slovenci tako za domačo avstrijsko kot tudi za mednarodno javnost dovolj prepričljivo uprli nedemokratičnemu načinu reševanja manjšinskih vprašanj. Danes imamo v Avstriji več zaveznikov, ki nas podpirajo v našem boju, kot smo jih kdaj koli imeli; danes je mednarodna javnost vsestransko seznanjena z našim problemom; pa tudi enotnost koroških Slovencev postaja iz dneva v dan bolj pomemben faktor naše politične borbe. „Ni slučaj, da se ravno v to enotnost najbolj zaletavajo tisti, ki še niso spoznali, da so pravice in položaj manjšin eno najbolj važnih meril za stopnjo demokracije v državi. Zato pa moramo to enotnost vseh narodno zavednih sil ohraniti in jo braniti pred tistimi skupinami in posamezniki, ki nam jo iz kakršnih koli razlogov vedno spet poskušajo razbiti.“

Ko je orisal trenutno stanje na Koroškem in v Avstriji, je tajnik ZSO izrazil prepričanje, da bi kljub vsemu temu bil položaj na Koroškem popolnoma drugačen in predvsem tudi ne bi bilo protimanjšinske zakonodaje, če bi v takih vprašanjih dejansko odločale široke ljudske množice. „Proti manjšini uperjena zakonodaja ni rezultat demokratičnega odločanja avstrij-

Tudi predstavniki obeh organizacij koroških Slovencev so poudarili velik ugled SFR Jugoslavije v svetu in pomen, ki ga ima to dejstvo za položaj slovenske manjšine v Avstriji. Gostitelje so seznanili s trenutnim stanjem na Koroškem, nastalim zlasti po sprejetju sedmojuljske zakonodaje. Kar zadeva reševanje problematike manjšine, so odnosi med obema osrednjima organizacijama koroških Slovencev na eni strani ter vlado in v parlamentu zastopanimi strankami na drugi strani takorekoc zamrznjeni, je dejal predsednik ZSO dr. Franci Zwitter. Koroški Slovenci ne moremo sprejeti sedmojuljske zakonodaje, osnova za reševanje manjšinske problematike je lahko le avstrijska državna pogodba. Čeprav avstrijski uradni krogi vedo, da manjšina ne more sprejeti te zakonodaje, je menil tudi predsednik NSKS dr. Matevž Grilc, pa koroške Slovence prepričujejo, da naj se spoprijaznijo s temi zakonskimi rešitvami.

Manjšina se zaveda — je bilo poudarjeno — da si bo morala svoje pravice, ki izhajajo iz državne pogodbe, izboriti predvsem sama s pomočjo domače napredne javnosti in demokratičnih sil v Avstriji. Pripravljena je na razgovor z vlado in na skupno iskanje za koroške Slovence sprejemljivih rešitev. Pri tem pa pričakuje pomoč tudi od napredne mednarodne javnosti, matičnega naroda in SFR Jugoslavije.

Beograjska konferenca opozorjena na nerešena manjšinska vprašanja

V uvodni splošni razpravi na beograjski konferenci o varnosti in sodelovanju v Evropi je vodja jugoslovanske delegacije Milorad Pešič zelo odločno opozoril tudi na manjšinsko problematiko ter se nedvoumno zavzel za spoštovanje tozadevnih obveznosti. Poudaril je:

„Znano je, da v vseh sosednjih državah živijo tudi naši rojaki kot narodnostne manjšine. Jugoslavija je zainteresirana za njihove pravice in zaščito, kar je naravno in legitimna težnja, seveda ob doslednem spoštovanju načel suverenosti, ozemeljske nedotakljivosti in nevmešavanja. Jugoslavija sodi, da je treba dosledno in vestno uresničevati obveznosti glede pravic zaščite narodnostnih manjšin, ki izhajajo iz določil sklepne listine, kakor tudi iz splošnih mednarodno-pravnih norm ter določil bilateralnih in multilateralnih pogodb. To je treba toliko bolj poudariti glede na to, da sedanje stanje ni zadovoljivo in da določeni pojavi zbujajo našo zaskrbljenost. Prepričani smo, da je priznanje obstoja manjšin ter zagotavljanje njihove resnične enakopravnosti in razmer za nemoten razvoj eden od prvih pogojev za dobrososedske odnose in razumevanje.“

V „DEMOKRATIČNI“ AVSTRIJI:

Navzočnost Slovencev

pomeni „tipično provokacijo“

Avstrijsko ustavno sodišče se je prejšnji teden bavilo s tožbo skupine slovenskih mladincev, ki so jo vložili zoper okrajno glavarstvo v Velikovcu zaradi protustavne arelacije in surovega ravnanja policije. Šlo je za dogodke ob lanskoletni prireditvi KHD v Škocijanu, kjer so orožniki slovenske mladince aretirali, vklejnene odpeljali v zapor ter jih surovo pretepali.

Na obravnavi se je pokazalo, kako določeni krogi v Avstriji in zlasti na Koroškem pojmujejo toliko opevano „enakopravnost“ koroških Slovencev. Zastopnik okraj-

nega glavarstva Velikovec je namreč „argumentiral“ z dokaj značilno izjavo, da je bila „navzočnost“ slovenskih mladincev na omenjeni prireditvi „tipična provokacija“. In še več: ta „navzočnost“ je bila očitno še kaznivo dejanje, kakor je pokazalo takratno ukrepanje oblasti in zlasti ravnanje varnostnih organov!

Tako v praksi izgleda „demokratični ustroj“ in „pravna ureditev“ v Avstriji: na hujskaških shodih nemških nacionalistov je že sama navzočnost Slovencev dovolj „provokativna“, da oblast in varnostni organi proti njim ukrepajo z vso ostrino, kakor da bi šlo za protizakonito dejanje; na slovenskih prireditvah pa nemški nacionalisti lahko neovirano izzivajo in molijo, oblasti in varnostni organi pa se niti na izrecno zahtevo najočejo zavedati svojih dolžnosti.

Obravnava pred ustavnim sodiščem pa je odkrila še nekaj drugega. Upravičeno pritožbo slovenskih mladincev, ki so jim oblasti brutalno kratile ustavno zajamčeno svobodo, so skušali izničiti s formalističnim dlakocepstvom, češ da arelacija ni bila aretacija, marveč le „kratkotrajno prijetje“ za ugotovitev identitete. Mimo tega, da gre za čudno obliko identifikacije, kjer ljudi vklepajo in pretepajo, pa je ob takšnem sprenevedanju za prizadetega res precej vseeno, ali je bil aretiran ali prijet (kakor je za ubitega vseeno, ali je bil ubit z lesenim kolom ali z železnim drogom) — v enem in drugem primeru gre za odvzem prostosti in s tem za kršenje ustavno zajamčene osebne svobode.

Svojo razsodbo bo ustavno sodišče pismeno objavilo in smo radovedni, kako se bo glasila. To toliko bolj, ker se je že na začetku napovedanega vala sodnijskega preganjanja koroških Slovencev (nedavni Peťjakov proces v Salzburgu) dovolj jasno pokazalo, da v Avstriji ne veljajo za vse državljane enaka zakonsko-pravna merila. S tem pa oblasti same izpodkopavajo tiste temelje, na katerih je osnovana Avstrija kot pravna in demokratična država.

skih množic, temveč je diktat administrativnih centrov,“ je naglasil Feliks Wieser in pri tem spomnil, kako majhen odstotek prebivalstva je lani novembra štedil pozivom vlade in strank, ko se je jezikovnega štetja udeležilo — če izvzamemo Koroško — komaj 5 do 27 odstotkov volilnih upravičencev. „Koroški Slovenci zato verujemo v demokratično zavest avstrijskih množic. To spoznanje pa nas tudi obvezuje, da se moramo še bolj angažirano boriti skupaj z večinskimi narodom, da odpravimo deformacije v avstrijskem sistemu. Naš boj moramo usmeriti tako, da se bomo za reševanje manjšinskega vprašanja zavzemali v sklopu boja za demokratizacijo družbenega življenja v državi. Le v tem je namreč možnost, da v dolgoročni borbi dosežemo tisto obliko povezovanja in sodelovanja z večinskim narodom, ki bo jamčila tudi obstoj in enakopraven razvoj slovenskega življa na Koroškem.“

Tajnik ZSO je izrazil solidarnost z vsemi tistimi rojaki, ki jih zdaj sodnijsko preganjajo samo zato, ker so se zavzemali za izpolnitev člena 7 državne pogodbe. Ob koncu pa je navezal na besede predsednika jubilejnega društva v Škofičah Hermana Jägerja, ki je govoril o narodno ogroženih področjih na Koroškem, ter poudaril: „Če bi avstrijska vlada izpolnila člen 7 po duhu in črki, potem danes na Koroškem ne bi smelo biti narodno ogroženih področij. Zato je naša dolžnost in naš cilj, da si izborimo takšne pravice, ki bodo naši narodni skupnosti zagotovile obstoj in vsestranski razvoj na domači zemlji. To pa pomeni, da mora biti naša politika dolgoročna. Le z dosledno borbo bomo dosegli, da bo slovenski jezik enakopraven v uradih, v šolah in otroških vrtcih, v radiu in televiziji ter v topografskih označbah celotnega ozemlja naše avtohtone naselitve. Le z načrtnim delom nam bo uspelo, da bo na Koroškem zavladal duh sožitja, enakopravnosti in prijateljskega sodelovanja ter širokega povezovanja s sosednimi deželami in državami.“

„Oktobrski tabor“ v duhu sožitja in enakopravnosti

Da o spravi, sožitju in medsebojnem razumevanju na Koroškem ni mogoče samo govoriti in se šopiriti z bobnečimi frazami, kakor se je to tudi letos dogajalo v dneh okoli 10. oktobra, marveč da je mogoče vse to spremeniti tudi v dejanja, je pokazal „Oktobrski tabor“, ki so ga minulo nedeljo pri Čimžarju v Dvorcu blizu Vetrinja priredili Solidarnostni komite za pravice koroških Slovencev ter mladinske organizacije obeh narodnosti. Veliki, posebej za to prireditelje postavljeni šotor ni mogel sprejeti vseh številnih obiskovalcev, ki so prišli, da z dejanji demonstri-

rajo tisto, o čemer drugi samo govorijo.

Na prireditvi, ki se je začela že dopoldne in je s krajšimi odmori trajala vse do večernih ur, se je zbralo okoli 600 obiskovalcev; posebno številno je bila zastopana mladina in med udeleženci je bilo tudi mnogo pripadnikov večinskega naroda. Kakor je bila udeležba narodnostno mešana, tako je bil tudi spored vseskozi dvojezičen: vsak je prispeval svoj delež v svojem jeziku, pa so se udeleženci kljub temu izvrstno razumeli med seboj.

Številnemu občinstvu so organi-

zatorji pripravili pester spored, ki so ga izvajali instrumentalni trio Bernd Luef iz Gradca, sestri Velik s pevskimi prispevki v obeh jezikih, Anton Fian s svojo poezijo o koroških razmerah, Ottwald John iz dunajske gledališke skupine „Die Komödianten“ s prispevki Berta Brechta, znana skupina „Schmetterlinge“ z bogatim politično angažiranim repertoarjem, združeni moški zbor SPZ pod vodstvom Foltija Hartmana z borbeno pesmijo ob spremljavi harmonike Hanzija Kežarja, Robert Schindel z Dunaja (ki je med drugim predvajal tudi posebej za to priložnost napisano „Manjšinsko balado“) ter Harald Irnberger z odlomkom svojega političnega kabareta-monologa „Z rjavim črnolom“.

Mnogi prispevki so bili tudi politična izpoved: bili so obsodba krivice in odločna zahteva po pravičnem, enakopravnem sožitju med ljudmi in narodi. V tem smislu sta izvenela tudi kratka pozdravna govora tajnika ZSO Feliksa Wieserja in podpredsednika NSKS Mirka Sabotnika, ki sta poudarila, da smo koroški Slovenci za spravo in mirno sožitje, vendar na osnovi resnične enakopravnosti in ne v smislu dikta'a nemških nacionalistov. Oba referenta — Marjan Šturm in dr. Robert Saxer — pa sta postavila na pravo mesto tudi stvari okoli 10. oktobra, ko sta na podlagi zgodovinske resnice o takratnih razmerah in dogodkih razgalila laži, ki jih vsako leto znova zlorabljajo za hujskanje proti Slovincem. Iz tega na potvorbah zgo-

dovine zgrajenega mita o posebni „koroški domovinski zvestobi“ se je razvila tudi današnja „koroška stvarnost“, ki jo je ilustrirala razstava „Kärnten — ein Porträt“, odgovore in pojasnila k aktualnim vprašanjem pa so dajale tudi številne publikacije na manjšinsko temo.

Tako je bil nedeljski „Oktobrski tabor“ kljub organizacijskim težavam in morebitnim pomanjkljivostim vsestransko uspeša prireditelje, ki je imela namen, proti razdvajajoči, protimanjšinski in antidemokratski propagandi, ojačeni zlasti okoli 10. oktobra, v dejanjih postaviti razumevanje med narodi in narodno enakopravnost.

Da je bila in še kako je bila ta izpoved pravilna, pa so pokazale letošnje „proslave“ koroških gvanfarjev, kjer so govorniki kar tekmovali v tem, kdo bo bolj odločno napadel Slovence, jih ožigosal kot ekstremiste in teroriste ter jim brez najmanjšega dokaza naprtil krivdo in odgovornost celo za dinamične atentate. Iz znanih „domovinskih“ krogov kaj drugega niti nismo pričakovali. Da pa je v isto smer izzvenel tudi glas uradne Koroške, je samo dokaz, da je tak desetoktobrski duh vse preveč zasidran v preteklosti in zato ne more voditi naprej. Zato tudi besede o spravi in o mirnem sožitju ne morejo biti iskrene — zlasti če se kot cena postavlja brezpogojna kapitulacija in pristane na sedanjo „rešitev“, ki ne pomeni izpolnitve predplebiscitnih obljub, marveč uresničevanje polebiscitnih groženj in napovedi.

Značilno duhovno sorodstvo

Zadnjo soboto je Volkswille objavil vest, da v Celovcu baje pripravljajo srečanje predstavnikov desno-ekstremističnih skupin, ki naj bi bilo v dneh od 19. do 21. oktobra. Po istem poročilu naj bi se tega srečanja udeležili tudi nekdanji funkcionar SS Verbelen (ki ga je belgijsko sodišče kot vojnega zločinca obsodilo na smrt), predstavnik nemške desničarske stranke NDP Opitz, FPÖ-jevski poslanec dr. Scrinzi ter predsednik koroškega Heimadienstia dr. Feldner.

Če bo res prišlo do takega srečanja — omenjeno poročilo doslej vsekakor ni bilo preključeno — potem je mogoče ugotoviti le eno: da gre res za značilno duhovno sorodstvo.

Sicer pa se temu niti ne bi čudili, saj so bile take in podobne povezave že dostikrat javno demonstrirane. Ne samo, da v KHD in sorodnih organizacijah zavzemajo visoka mesta ljudje, ki so nekdanj imeli zelo visoke funkcije in zelo nizke članske številke v NSDAP in SS. Na nedeljskem zborovanju KHD so posebno navdušeno pozdravili zastopstvo bivših SS-ovcev (Kameradschaft IV), predsednik KHD je lani sodeloval na prireditvi VDA v Nemčiji, povezave

KHD segajo neposredno — ali vsaj po ovinkih — do raznih osebnosti in skupin, ki npr. v Gradcu pod plaščem nemške ali evropske „kulture“ prirejajo razne velikomnemške demonstracije itd.

S tozadevnim naštevanjem bi lahko nadaljevali in navedli še marsikatero podrobnost. Vendar zadostuje že teh nekaj primerov, ki dovolj prepričljivo kažejo, s kakšno barvo je obarvana tista „domovinska zvestoba“, ki so jo vzeli v zakup določeni krogi na Koroškem. Da temu daje svoj „blagoslov“ tudi uradna Koroška, je samo toliko bolj značilno!

ZIMBABWE (Rodezija):

Osvobodilna borba proti kolonializmu in imperializmu napreduje

Zimbabwe je dežela, ki so ji imperialisti dali ime Rodezija — po možu z imenom Cecil Rhodes, ki je po nalogu kolonialnih gospodarjev konec preteklega stoletja napadel ljudstvo Zimbabweja, ga oropal dežele in ga zaslužnil.

Danes živi v Zimbabweju 6.200.000 Afrikancev in 240.000 belih kolonialistov. Na enega od priseljencev pride 80 ha rodovitne zemlje, na domačina pa samo 3,2 ha. Leta 1974 je zaslužil afrikanski rudar (skupaj jih je približno 58.000) v našem denarju 1.140 šilingov na mesec, vsak od približno 3.600 belih rudarjev pa 16.000 šilingov — to je razmerje 1:14. Vsak od 375.000 afrikanskih delavcev v agrarnem in gozdnem gospodarstvu zasluži na mesec 409 šilingov, beli delavec (ki jih je 4.900) pa dobi 9.457 šilingov — to je razmerje 1:23. Političnih pravic afrikanski narod nima. Mednarodna komisija pravnikov je pred letom dni predložila poročilo, po katerem je nad pol milijona Afrikancev praktično sužnjev. Crnemu delavcu, ki zapusti delovno mesto, pretijo denarne kazni. Volilne pravice afrikanske množice nimajo.

V zadnjem času je veliko slišati o tej deželi. Vzrok je v dejstvu, da se ljudstvo pripravlja na odločilni udarec proti fašistično-rasističnemu Smithovemu režimu, proti imperializmu, kolonializmu in rasizmu. Ni čuda, da se politiki velikih držav razburjeni podijo po svetu in iščejo možnosti, kako bi rešili „svojo Rodezijo“ pred domačim ljudstvom; kako bi našli vsaj rešitev, ki bi jim zagotovila nadaljnje izkoriščanje dežele tudi potem, ko bo Smith moral iti. Tudi avstrijski kapital je udeležen pri kupčijah v Zimbabweju; npr. VÖEST gradi tam velikeanske produkcijske naprave.

Toda v Zimbabweju ne gre več po volji imperialistov. Ljudstvo je začelo oborožen osvobodilni boj in je pripravljeno boriti se tako dolgo, dokler ne bo uničen kolonialistični Smithov režim in dokler ne bo zadnji

predstavnik tujega imperializma izgnan iz dežele. V svojem boju beleži ljudstvo velike uspehe: več kot dve tretjini ozemlja že nadzira Patriotična fronta, to je podobna organizacija, kot je bila v oboroženem protifašističnem boju Osvobodilna fronta slovenskega naroda. Za preostalo tretjino se bijejo težki boji in je bolj ali manj le vprašanje časa, kdaj bo v roke ljudstva padlo tudi glavno mesto dežele Salisbury. Kakor je v boju proti tujemu gospodarstvu zmagal vietnamsko ljudstvo, tako bo zmagalo tudi ljudstvo Zimbabweja. Ta pravična borba pa hkrati krepi tudi svetovno fronto zatiranih narodov in mednarodnega delavstva proti imperializmu, kolonializmu in prizadevanjem velikih sil po nadvladi v svetu.

Zastopnik Patriotične fronte Zimbabweja se na povabilo Komunistične zveze Avstrije ta mesec mudi v naši državi in bo v dneh od 16. do 18. oktobra prisel tudi na Koroško. Na številnih prireditvah (med drugim v nedeljo 16. 10. ob 19.30 uri v Kotmari vasi v gostilni Kirchenwirt in v torek 18. 10. ob 19.30 uri v celovški Delavski zbornici) bo govoril o položaju, borbi in ciljih Zimbabweja. Predviden je tudi kratek obisk pri obeh osrednjih organizacijah koroških Slovencev, kajti obe ljudstvi imata kljub velikim razlikam v zgodovini in v konkretnem položaju le tudi mnogo skupnega.

Do 15. decembra pa je v Avstriji v teku denarna zbirka s ciljem, zbrati sredstva (450.000 šilingov) za nakup dveh terenskih avtomobilov tipa Landrover za Patriotično fronto Zimbabweja, ki v svoji težki borbi potrebuje tudi sodobna prevozna sredstva (prispevke je možno plačati na bančni konto pri CAIBV-56804/Patriotična fronta). Podpreti borbo ljudstva Zimbabweja je potrebna in pravilna odločitev — ravno koroški Slovenci prav dobro vemo, kaj pomeni solidarna pomoč v pravični borbi!

Vsa podpora manjšini v boju za pravice

Sekretar zvezne konference SZDL Jugoslavije Marjan Rožič je prejšnji teden sprejel osrednjega tajnika NSKS Filipa Warascha, ki se je kot poročevalac mudil na beograjski konferenci.

Filip Warasch je seznanil predstavnike SZDL s trenutnim položajem koroških Slovencev in opozoril zlasti na politične in policijske pritiske avstrijskih oblasti na vodstvo manjšinskih organizacij.

Marjan Rožič je ob tej priložnosti znova poudaril, da se narodi in narodnosti Jugoslavije v celoti nenehno zanimajo in skrbijo za uresničitev politike enakopravnosti v okviru jugoslovanske skupnosti ter za položaj, enakopravnost in vsestranski razvoj manjšin, pripadnikov narodov in narodnosti Jugoslavije, ki žive v sosednjih državah. Poudaril je, da tudi koroški Slovenci lahko računajo z vsestransko podporo in pomočjo delovnih ljudi SFRJ pri njihovih prizadevanjih za uveljavitev pravic v skladu z državno pogodbo.

OZKOSRČNOST ki pomeni zasramovanje manjšine

Bolj se po eni strani vodilni koroški politiki in njihovi poslušni oblikovalci javnega mnenja trudijo, da bi javnost prepričali o tem, kako „vzorno“ je bilo rešeno manjšinsko vprašanje z zakonom o narodnih skupinah in izvedbenimi odredbami, bolj po drugi strani tudi med večinskimi narodom prodira spoznanje, da ti zakonski ukrepi nikakor ne predstavljajo rešitve problema niti ne pomenijo izpolnitve tozadevnih obveznosti iz državne pogodbe. To spoznanje prihaja do izraza tudi v raznih nemških listih in kot primer navajamo komentar, ki ga je v septembrski številki objavilo uradno glasilo Avstrijske lige za človekove pravice „Das Menschenrecht“ (Das Menschenrecht, Wien, September 1977, 170. Folge, 32. Jahrgang / Nr. 3).

Tozadevni odfomek povzemamo dobesedno:

Die in der Nr. 3/1976 dieser Zeitschrift zum Ausdruck gebrachte Hoffnung, daß wenigstens eine Großzügigkeit bei den Durchführungsverordnungen zum Volksgruppengesetz von 1977-07-07 die berechnete Verbilligung unserer volksbewußten Kärntner Slowenen abbauen würde, hat sich leider nicht erfüllt. Im Gegenteil, diese von der Bundesregierung 1977-05-31 erlassenen und 1977-07-01 in Kraft getretenen Rechtsvorschriften (BGBl. Nr. 306-308/1977) sind — ganz abgesehen von der Nichtberücksichtigung der Burgenländischen Kroaten — von einer derartigen Engherzigkeit, daß sie von den Betroffenen geradezu als Verhöhnung ihrer staatsvertraglich verbrieften Rechte aufgefaßt werden könnten! Die Hauptverantwortung an dieser abermaligen Nicht-„Lösung“ eines nicht nur innen-, sondern eindeutig auch außenpolitischen Problems trifft die drei Kärntner Parteibonmänner Bacher (ÖVP), Dr. Ferrari (FPÖ) und Wagner (SPÖ). Denn nicht nur alle wirklichen Fachleute (einschließlich des Südtiroler Landeshauptmanns Magnago), die katholischen Bischöfe und unsere Menschenrechtsliga sind wiederholt für großzügige oder zumindest wirklich staatsvertragsgemäße Regelungen eingetreten, sondern sogar die Bundesobmänner aller drei Parlamentsparteien hatten sich anfangs um solche bemüht. Mag es Landeshauptmann Wagner vielleicht auch nur darum gehen, seinen Regierungskollegen Bacher und Dr. Ferrari wahlpolitischen Wind aus den Segeln zu nehmen, muß seine zunehmend einseitiger werdende Kritik an der bedauerlichen Entwicklung in Südkärnten dennoch als Bruch mit der kontinuierlichen Versöhnungspolitik seiner Amtsvorgänger Piesch, Wedenig und Sima empfunden werden. Wie sollen die sich gedemütigt fühlenden slowenischen Landsteuere an seine über den Gruppierungen gesehene Stellung als Landeshauptmann glauben, wenn er etwa auf der diesjährigen „Klagenfurter Holzmesse“ wohl über die „wiederholten Versuche jugoslawischer Sprecher, sich in innerösterreichische Angelegenheiten einzumischen“ (was allerdings ebenso ihr Recht ist wie das unsere im Hinblick auf die Südtiroler!) Beschwerde führte, die zur gleichen Zeit erfolgte Wertung des Volksgruppengesetzes als „verfassungskonform“ durch den derzeitigen BRD-Botschafter Dipl.-Ing. Horst Grabert (die eine ungehörige Anmaßung darstellt!) aber völlig ungerügt ließ? Oder ist es etwa „großzügig“, die von jüngeren slowenischen Demonstranten in eindeutig doppelsprachigen Gemeinden und auf Privatgrund aufgestellten zweisprachigen Ortshinweise, statt sie großmütig zu übersehen, von der Sicherheitssekretive (mit der zum Teil gleichzeitig geübten österreichischen Staatsfahne!) gewaltsam entfernen zu lassen? Eine Berufung auf die Straßenverkehrsregeln wirkt dabei um so grotesker, als gerade unsere Straßen durch die verschiedensten, zum Teil in verkehrszeichenähnlicher Form aufgestellten Reklamotafeln, verunziert werden, ohne daß die Behörden darin eine „Irritation“ der Verkehrsteilnehmer erblickten! Am bedauerlichsten aber müssen wohl seine kürzlich erfolgte Pauschalwertung solcher Protestaktionen als „kryptokommunistische Ansätze“, seine zusätzliche „Verurteilung“ eines neuen deutschsprachigen Presse- und Informationsdienstes der Volksgruppe und vor allem seine unverhüllte Drohung erscheinen, „die Mitwirkung öffentlicher Bediensteter“ an diesen Protestaktionen hinkünftig „genauer unter die Lupe zu nehmen“. So unterschieden Sprengstoffattentate — wer immer ihre bisher unbekanntem Urheber auch sein mögen — zu verurteilen und gerichtlich zu ahnden sind, so muß wohl jeder ehrliche Demokrat — wie er auch persönlich über die slowenischen Protestaktionen und Forderungen denken mag — mit gleicher Entschiedenheit dafür eintreten, daß die Presse- und Demonstrationsfreiheit auch den Kärntner Slowenen (einschließlich ihrer öffentlichen Bediensteten!) in vollem Ausmaß garantiert bleibt! Nicht einmal ein weiterer „einstimmiger Beschluß“ der drei Kärntner Parteibonmänner könnte sie einschränken, ohne gleichzeitig die — da oder dort ohnehin bereits schwankenden — Säulen unseres demokratischen Rechtsstaates zu einem neuerlichen Einsturz zu bringen.

Veličastna kulturna manifestacija ob 70. obletnici SPD „Edinost“ v Škofičah

Presenetljivo veliko ljudi, domačinov in iz številnih krajev našega ozemlja, se je zbralo minulo soboto ob častnem jubileju 70. obletnice SPD „Edinost“ v gostilni Schütz v Škofičah. Dvorana nikakor ni mogla sprejeti vseh gostov, tako je moral velik del ljudi sedeti v sosednih gostilniških prostorih in samo pri odprtih vratih slediti slavnostni prireditvi. V uvodnem govoru je predsednik jubilejnega društva Herman Jäger pozdravil številne častne goste z generalnim konzulom SFRJ tov. Milanom Samcem na čelu, predstavnika Zveze kulturnih organizacij Slovenije prof. Tonea Lotriča, nadalje podžupana občine Škofiče Schumija, šolskega direktorja in občinskega odbornika Bergnerja, tajnika Zveze slovenskih organizacij dipl. inž. Feliksa Wieserja, predsednika NSKS dr. Matevža Grilca, podpredsednika Slovenske prosvetne zveze

Tomaža Ogrisa in tajnika Andreja Koka ter številne druge predstavnike, med njimi tudi dr. Pavleta Apovnika.

Za jubilejno društvo je sedemdesetletno delovanje lepa doba, na katero so lahko ponosni, saj deluje društvo na narodnostno zelo ogroženem področju. Ogroženem ne le od domačih mračnjaških sil, temveč tudi turizem, ki je v tem kraju zelo močno razširjen, doprinaša večji delež k potujočanju slovenskega prebivalstva na dvojezičnem področju. Da smo bili ogroženi in zapostavljeni že na začetku tega stoletja, je omenil tudi slavnostni govornik Herman Jäger: „Naši predniki so že pred sedmimi desetletji spoznali potrebo po organiziranem kulturnem delu v našem kraju. Od takrat se je v Škofičah razmahnila močna kulturna dejavnost, ki je obsegala odsko, pevsko in tamburaško udejstvovanje. Zelo močno je bilo razvi-

lo tudi knjižničarstvo. Poznali smo tudi druge oblike prosvetnega dela, kot so izobraževalni tečaji za kmete in gospodinje. S tako dejavnostjo smo krepili narodno zavest v Škofičah. Delo naših prednikov prav gotovo ni bilo posejano z rožicami, kajti protislovenski elementi so že takrat bili na delu in čestokrat tudi s fizičnimi napadi motili naše kulturno delo in naša prizadevanja za obstoj. Po izbruhu prve svetovne vojne je društveno delo več ali manj povsem zamrlo, terjala pa je tudi nekaj žrtev iz našega prosvetnega društva. Šele po letu 1918 se je začelo društvo obnavljati. Pri tem ima posebne zasluge že danes aktivni član društva Lovro Kramer, pd. Janšej.“

Društveno delo se je razvijalo naprej, društvo je delovalo na vseh področjih, predvsem pa na pevskem področju, kajti nastopali so na domačih prireditvah, mnogo pa gostovali pri drugih društvih in tako širili slovensko pesem in kulturo. Predsednik Herman Jäger nadaljuje v govoru: „Ko je nastopil fašizem, so bili sadovi našega dela uničeni, društvo je bilo razpuščeno, od okupatorja prepovedano. Naša knjižnica s preko 400 izvodov knjig je bila od sovražnika sežgana. Prav tako so uničili naš oder in zapolnili vse društveno imetje. Naši najaktivnejši člani pa so bili izseljeni v nemška taborišča, med njimi edini še živeči ustanovitelj našega društva Andrej Anderwald, predsednik društva Lovro Kramer in pevovodja Tone Umek. Po letu 1945 smo morali začeti znova. Toda volja naših ljudi je bila neumorna in kmalu smo ustanovili v Škofičah 18-članski tamburaški orkester. Tudi pevski zbor smo poživili, ki je v tistem času največ doprinesel k poživitvi našega društvenega dela. Tako je naše prosvetno delo dosegalo lepe delovne rezultate. Seveda pa bi bilo napačno, če bi zamolčali, da smo v povojnih letih prestajali tudi hude krize. Turizem je v našem kraju močno vplival na naše udejstvovanje. Mnogo ljudi je šlo na delo v tujino, vendar je naše društvo vedno združevalo svoje člane in spodbujalo k uspešnemu delu v prosveti. Pri tem pa moramo naglasiti stalno podporo s strani Slovenske prosvetne zveze, ki nam je vedno stala ob strani. Zato mislim, da je prav, da ji ob tej priložnosti izrečem našo prisrčno zahvalo, hkrati pa tudi izrazim našo željo, da nam Slovenska prosvetna zveza pomaga tudi v bodoče. Veseli me, da se vam bomo danes na naši proslavi lahko predstavili z moškim in mešanim pevskim zborom in da tako domači in širši javnosti lahko dokažemo, da Slovenci v Škofičah še delujemo in ljubimo našo narodno pesem.“

V svojem nadaljnjem govoru se je predsednik zahvalil tudi vsem sodelujočim zborom in vsem, ki so v kakršni koli obliki doprinesli k uspešnemu delovanju jubilejnega društva. Predvsem pa se je zahvalil tistim, ki so društvo ob obletnici finančno podprli, imenoma je omenil školiško občino, transportno podjetje Perdacher Franc ter živinozdravnika Samoniga.

Predsednik Jäger je zaključil svoj govor sledeče: „Dovolite, da izrazim našo iskreno željo, da bi koroški Slovenci končno le prišli do tistih pravic, ki nam gredo po členu 7 avstrijske državne pogodbe, kajti mi smo za enakopravnost in mirno sožitje v deželi.“

Pod vodstvom Foltija Pavliča je domači moški pevski zbor pričel z glasbenim delom jubilejne proslave. Nadaljnji okvir pa so s svojim petjem tvorili še pevski zbori sosednjih društev, ki so med občinstvom našli hvaležne poslušalce. Tako so s svojim kvalitetnim petjem doprinesli velik delež k uspešni prireditvi še moški pevski zbor iz Loge vasi pod vodstvom Stankota Cernica, mešani zbor SPD iz Kotmara vasi pod taktirko Jozija Pakca, nadalje mešani pevski zbor „Rož“ iz Št. Jakoba pod vodstvom Lajka Milisavljeviča. Ta zbor se odlikuje zlasti v mladostni zasedbi, saj je sestavljen izključno iz brhkih mladenk in mladeničev. Imponiral je tudi nastop dveh lepotic Magde in Edite, ki sta z milo zvonečimi dekliskimi glasovi ob spremljavi kitare navdušili navzoče poslušalce. Zeleti bi bilo, da nas še večkrat razveselita na drugih prireditvah. Po evforičnem aplavzu sodeč pa so najbolj navdušili mladi tamburaši pod vodstvom Dorice Sabotnik, saj so morali še dodatno zaigrati dve skladbi.

Pohvalno moramo omeniti še izvrstno napovedovalko Simono Pörsch. Zelo duhovito in to preležno v verzih je povezovala posamezne točke in s tem popestrila programsko povezavo

SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO „ZARJA“ V ŽELEZNI KAPLI
vabi na proslavo

70. obletnice obstoja

v nedeljo 16. oktobra 1977 v Železni Kapli.

Spored:

- ob 10.00 uri spominska maša,
- ob 13.30 uri godba na pihala,
- ob 14.00 uri začetek slavnostne prireditve v farni dvorani.

Na sporedu slavnostne prireditve bodo nastopi mešanega pevskega zbora, tamburaškega orkestra, pionirske folklorne skupine in folklorne skupine SPD „Zarja“ ter govori in podelitve odlikovanj.

Po prireditvi ples v hotelu „Obir“. Prijatelji društva in ljubitelji slovenske prosvete od blizu in daleč prisrčno vabljeni!

Številni častni gostje na postavi 70. obletnice SPD „Edinost“ v Škofičah (zgoraj). — Moški pevski zbor jubilejnega društva med nastopom pod vodstvom Foltija Pavliča (spodaj).

Gallusova odličja zaslužnim pevcem

Zastopnik Zveze kulturnih organizacij Slovenije prof. Tone Lotrič je ob podelitvi Gallusovih odličij poudaril sledeče:

V čast mi je, da vam v imenu Zveze kulturnih organizacij Slovenije in v svojem imenu lahko prisrčno čestitam k visokemu jubileju vašega društva in vašega pevskega zbora. 70 let je dolga doba; najmanj dve generaciji ljudi, ki so s svojo kulturno vneto in ob visoki nacionalni zavesti 70 let skrbeli za kulturno življenje vašega kraja in okolice. Vsa ta leta ste gojili našo prelepo slovensko pesem in tako ohranili svoj materin jezik in svoje narodne običaje. Nihče vas ni silil v zbor. Petje je vaša kulturna potreba in v zboru živite kot velika kulturna družina, ki uživa ob umetniških dosežkih in uspehih svojega zbora in ki si je tudi medsebojno lahko vedno priznala svoje spodrsrljaje ter skupno iskala pot k napredku.

Dve vojni je društvo vztrajalo in pevski zbor ni utihnil niti v zadnji vojni in okupaciji, ki je izvajala najhujše raznarodovalne pritiske. V povojnem času ste se kulturno tesneje povezali s Slovenci v Jugoslaviji in politična meja ni kulturna meja, zato naše sodelovanje uspeva in vaš pevski zbor ima danes v tem smislu svetlejšje izgleda in boljše pogoje za svoj kulturni in kvalitetni napredek, kot kdaj koli prej.

Tudi vaš zbor spada v vrsto stotin slovenskih zborov in zasluži za svojo kulturno dejavnost vse priznanje. Zveza kulturnih organizacij Slovenije podeljuje dolgoletnim pevcem svoje priznanje v obliki Gallusovih odličij: Za 5—15 letno sodelovanje v zboru bronasto odličje, za 15—25 let srebrno ter za nad 25 letno delovanje zlato Gallusovo odličje. Naj vam bodo ta priznanja v spodbudo za vaše nadaljnje delo v pevskem zboru, vaše plačilo pa je vsakokratno prisrčno priznanje vaših poslušalcev, ki navdušeno ploskajo vsaki vaši od srca zapeti in doživeti slovenski pesmi.

v splošno zabavo in tako izvabila poslušalcem mnogo smeha.

Posebno moramo omeniti dvojezičnost celotnega slavnostnega sporeda. Dvojezično, torej tudi v nemškem jeziku, je že spregovoril predsednik društva. Vsak zbor je zapel tudi po eno nemško pesem, kar naj bi bil vzgled tistim krogom, ki toliko govorijo o tolerantnosti in spravi, zapeti slovensko pesem pa bi bilo za te kroge izdajstvo domovine. Prav to je kritiziral tudi podpredsednik Slovenske prosvetne zveze Tomaž Ogris. Pripom-

iz rok prof. Tonea Lotriča, zastopnika ZKO Slovenije, so številni pevci prejeli Gallusova odličja, med njimi tudi dolgoletni pevovodja domačega pevskega zbora Tone Umek (zgoraj). — Slovenska prosvetna zveza je najzaslužnejše prosvetno odlikovala z Drabosnjakovim priznanjem. Na spodnji sliki podpredsednik SPZ Tomaž Ogris podeljuje Drabosnjakovo priznanje predsedniku Hermanu Jägerju.

nil je, da je prireditve doprinos k mirnemu sožitju in k spravi tistim mračnjaškim silam navkljub, ki se prav te dni širokoustijo s patetičnimi frazami o domovinski zvestobi, spravi v deželi in podobnem. Stavil je vprašanje, kdo je domovini zvest, kdo jo resnično ljubi, kdo je za spravo, za mir in sožitje? „Tisti, ki v svoji kulturni ustvarjalnosti upoštevajo tudi jezik sosedov in v njegovem jeziku z isto zanesenostjo zapoje kot v svojem jeziku! — Ali tisti, ki o tem samo govorijo v demagoškem jeziku, vsakdanjo prakso pa dokazuje skrajno netolerantnost in sovraštvo do vsake slovenske besede, do vsega slovenskega“.

Predstavnik SPZ se je jubilejnemu društvu iskreno zahvalil za dosedanje delo na prosvetnem polju, jim iskreno čestljal k jubileju ter izrazil upanje, da bo društvo še bolj plodno usvarjalo naprej, za kar jim je s strani SPZ zagotovljena vsa pomoč. Najzaslužnejšim članom društva pa je izročil Drabosnjakova priznanja, ki jih Slovenska prosvetna zveza podeljuje za posebno požrtvovalnost na kulturno-prosvetnem področju.

Požrtvovalne družvenike pa je odlikovala tudi Zveza kulturnih organizacij Slovenije; njen zastopnik prof. Tone Lotrič je podelil Gallusova odličja (njegov govor objavljamo na posebnem mestu). Kot zastopnik Zveze slovenskih organizacij pa je spregovoril tajnik dipl. inž. Feliks Wieser; glavne misli iz njegovega govora objavljamo na 1. strani.

PISMO BRALCEV

Tudi policija priznava da zakon o narodnih skupinah v praksi ni uporaben

Ko smo se sredi minulega tedna vračali iz Podjume proti Celovcu, nas je v občini Škocijan ob enih ponoči ustavila policijska kontrola. Varnostni organi so očitno imeli nalogo, da ustavijo vse prometne udeležence ter zapišejo njihova imena in številke avtomobilov; na obeh straneh ceste so namreč čakali vozniki, da pridejo „na vrsto“. Tudi z našim vozilom, v katerem smo bili trije pripadniki slovenske narodne skupnosti, smo čakali in se menili o tem, da je notranji minister očitno ugodil zahtevi nemških nacionalistov ter dal koroški policiji posebna pooblastila, ki ji omogočajo, da lahko kadar koli in kjer koli na dvojezičnem ozenlju izvaja „posebne akcije“.

Ker so varnostni organi pregledovali le dokumente, ne pa tudi vozila, smo razmeroma hitro prišli na vrsto. Opozorili smo policista, da smo pripadniki slovenske narodne skupnosti ter smo na podlagi člena 7 zahtevali uradni postopek v slovenskem jeziku. Mladi policist nam je brez ovinkarjenja povedal, da te pravice nimamo, ker nam je zakon o narodnih skupinah v škocijanski občini ne daje. In nas je še „poučil“, da policija sploh lahko sama odloča o tem, kdaj in kje smejo pripadniki slovenske narodne skupnosti pri opravkih z varnostnimi organi uporabljati svoj materin jezik. Mi pa smo vztrajali pri tem, da imamo na podlagi člena 7 pravico do slovenskega uveljavljanja in ker policistu tudi nismo izročili dokumentov, se je le-ta potem premislil in izjavil, da moramo počakati pet minut, da pokliče prevajalca.

Cez nekaj minut sta se na „kraj uveljavljanja“ pripeljala major Resinger (ki smo ga koroški Slovenci bližje spoznali ob nedavnih dogodkih v Pliberku) in policist tolmač, ki je za silo obvladal slovensčino. Ko je policist-tolmač pregledal naše dokumente, pa je začel še tehnični pregled avtomobila, kar nas je močno začudilo, saj smo imeli prej dovolj možnosti opazovati pregled drugih vozil in smo torej ugotovili, da je podrobno zanimanje varnostnih organov vzbudil samo naš avtomobil — pa menda ne zaradi tega, ker smo se drznili zahtevati uradni postopek v slovenskem jeziku?

Iz opisanega dogodka, ki je na prvi pogled nepomemben, se lahko marsikaj naučimo. Predvsem nam pokaže nekaj oblasti se očitno zavedajo, da nam pravic iz člena 7 (Dalje na 8. strani)

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu vabi na

SLAVNOSTNI KONCERT ob 65. obletnici obstoja

Pojejo moški in mešani zbor Bilke ter študentski oktet iz Ljubljane.

Koncert bo v nedeljo 23. oktobra 1977 ob 20. uri pri Miklavžu v Bilčovsu.

Odbor

„Lira“ iz Kamnika

gostovala v Šentjakobu v Rožu

Pred nedavnim, v nedeljo 2. oktobra 1977, je v kulturnem centru Roža v Šentjakobu gostoval moški pevski zbor „Lira“ iz Kamnika, ki ga vodi skladatelj ter harmonizator prof. Samo Vremšak.

Ob pričetku je izrekel bratom iz Slovenije Franci Rassinger v imenu SPD „Rož“ prisrčno dobrodošlico ter izrazil veselje, da so se povabilu odzvali. V prvem delu koncerta nam je zbor predvajal pesmi znanih slovenskih skladateljev, skladbe Jakoba Pelatina Gallusa in raznih drugih skladateljev, to se pravi umetne pesmi. Drugi del pa je bil posvečen v glavnem koroški narodni pesmi in med drugim obsegal tudi skladbe ali priredbe prof. Sama Vremšaka. Tovarišica, ki je zbor spremljala, je posrečeno povezovala program in uvodoma tudi na kratko orisala zgodovino ter delovanje izvrstnega moškega peskega zbor „Lira“.

Občinstvo, žejno slovenske besede, je navdušeno sledilo pestremu sporedu, ki je žel mnogo aplavza. Kar je še bolj razveseljivo, pa je dejstvo, da se je koncerta udeležila predvsem mladina, kar je znak, da se mladina vedno bolj uveljavlja ne le na političnem, ampak tudi na kulturnem področju, kar je važen faktor za uspešen razvoj slovenske narodnostne skupnosti na narodnostno mešanem ozemlju južne Koroške.

Po uspelem koncertu smo se ob okrogli mizi pevci moškega zbor „Lira“ ter SPD „Rož“ sestali v gostišču Gabriel v Lešah, kjer se je kar naprej prepevalo in so se obnavljali spomini na vsa dosedanja

srečanja, med drugim tudi na prvo gostovanje moškega zbor „Lira“ iz Kamnika v Celovcu leta 1894. Čašo, ki jo je leta 1894 dobil podarjeno zbor „Lira“ v spomin na to srečanje s koroškimi zbori od Slovenske prosvetne zveze v Celovcu, so pevci ob tej priložnosti prinesli s sabo. V znak medsebojne povezanosti ter medsebojnega bratstva so vsi pili iz nje zlahko vince. Pesem je tista, ki povezuje narode ter srca preko meja.

Bilo je to lepo doživetje, kateremu bo sledil ponoven obisk mešanega pevskega zbor SPD „Rož“ pri bratih v Kamniku prihodnje leto v igredi.

M. J.

Nonča vas pri Pliberku

Ni še dolgo tega, ko smo položili na nončavaškem pokopališču k zadnjemu počitku Jožefa Riedla, pd. Simonovega očeta.

Rajni Simonov atej se je rodil pred 84. leti pri Ziberniku v Podkrajju. Svojo življenjsko družico si je našel v osebi Simonove Mojčke in se tako priženil na Simonovo domačijo v Nonči vasi. S skupnimi močmi sta složno gospodarila in prenašala skupne skrbi kmetovanja. Kljub trdim časom in krizam je rajnemu uspelo, da je svoje posestvo s pridnim in trdim delom še povečal. Od zore do mraka je vestno opravljal svoj kmečki posel in prid svoji ljubljani družini. Ob kmetovanju je opravljal tudi mežnarsko službo. Ko še ni bilo električnih naprav za zvočenje, je vstajal že ob 3. uri zjutraj, da je zbujal svoje sovaščane in jim

napovedoval nov delovni dan. Narodno je izhajal iz zavedne slovenske hiše, kar je tudi ostal do svoje smrti. Svoje otroke je z ženo vzgajal v naprednem slovenskem duhu in prid naše slovenske narodne skupnosti. Prepričani smo, da bodo otroci in tudi vnuki rajnega hodili po stopinjah zavednosti svojega atea in dedeja. Tako v mladih letih, kakor tudi še sedaj v starosti je našel zmeraj čas za naš boj, za našo skupno stvar.

Slovensko prosvetno društvo
„Danica“ v Št. Vidu v Pod-
juni

vabi na

PEVSKI KONCERT

v soboto 15. oktobra 1977
ob 20. uri pri Voglu v Št.
Primožu.

Sodelujejo mešani in moški
zbor PD „Svoboda“ iz Prim-
skove in mešani zbor SPD
„Danica“.

Prisrčno vabljeni!

Še pred štirimi leti, torej kot 80-letnik, se je udeležil demonstracije za naše pravice na celovških ulicah. Prav ta demonstracija je nanj napravila globok vtis in je izjavil na poti domov, da kaj takega še ni doživel in da bo ta dan zanj nepozaben.

Takšen je bil Simonov oče in tak je tudi umrl. Naj mu bo domača zemlja lahka, da si odpočije po trdem trudopolnem življenju za svoje in za svoj narod. Svojem pa izreka-
mo naše globoko sožalje.

Slovenska šola v Celovcu

Pouk slovenščine se bo pričel v petek 14. oktobra 1977 ob 14. uri v Mohorjevi hiši, vhod 10.-Oktober-Straße 25/I. Pouk bo ob petkih od 14. do 16. ure.

● Ciciban telovadi

Telovadba za otroke bo vsak petek od 16. do 17. ure v telovadnici Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu, Ebentaler Straße 14.

● Društvo „Naš otrok“

Ustanovni občni zbor bo v ponedeljek 24. oktobra 1977 ob 20. uri v dvorani Mohorjeve hiše, vhod 10.-Oktober-Straße 25/I.

Zakaj novo društvo? V Celovcu in okolici slovenski otroci nimajo možnosti, da bi izven družinskega kroga spoznavali slovenski jezik in slovensko kulturo; niti v mestnih vrtcih niti v ljudskih šolah ne slišijo slovenske besede. Namen društva je torej, da tej veliki potrebi odpomore in ustanovi otroški vrtec s slovenskim in nemškimi občevalnim jezikom ter omogoča otrokom v predšolski dobi in v dobi obveznega šolanja, da se učijo slovenščine in se seznanjajo s slovensko kulturo.

Vse, ki želijo pri omenjenih načrtih sodelovati, vabimo, da se udeležijo ustanovnega občnega zbora.

Pripravljalni odbor

I V A N C A N K A R

11

Črtice in novele

1907—1909

PRAVICA ZA PRAVICO

Prve tedne nisem stopil na cesto drugače nego na pot k advokatu in domov. Izbral sem si bil samotne, tihe ulice; najkrajša pot ni bila, ali bila je zame najpripravnejša; ni se mi bilo treba izogibati znanecem, ne odgovarjati nekdanjim prijateljem na vsiljiva vprašanja. In tudi to je ugodno, da hodijo po takih tihih, samotnih ulicah dan za dnem zmerom isti ljudje; privadijo se drug drugemu, ne pogledajo in ne ozirajo se več, ne slišijo več ne besed, ne korakov, kakor da je ulica popolnoma izumrla. Izpočetka se je še par ljudi ozrlo name, pozneje se ni zmenil zame nihče več. Najlepše in najprijetnejše pa je, da take ulice tudi v soncu niso svetle; mračne in puste samevajo kakor v večnem, tihem jesenskem dežju. Preko mosta sem šel hitro, s povešeno glavo; zakaj tudi v zimskih dneh se je tam včasih zasvetilo žarko od obeh strani; na desni bleščeča fasada visoke cerkve, na levi prostrano sneženo polje, še v snegu žareče, pojoče; vse v samem soncu...

Doma se je vršilo tisto, kar sem vedel že zdavnaj, da se bo vršilo; tudi takrat, ko sem rekel, da bo konec samoti in koprnenju. Vse sem natanko vedel in čutil, zato ker je bilo tako jasno, kakor je jasno, da pride za enajsto uro dvanajsta. V koprnenju sem živel, samo koprnenje je branilo, da nisem kar od začetka planil v močvirje; pa sem sklenil, da se odpovem koprnenju; zato sem se smejal, ko sem tako sklenil. Kadar ne bo več koprnenja, ne več pričakovanja, ne več tiste grižoče, dušeče samote — ostane pač sama brezdvomna, popolnoma razločna umazanost! In tako se je zgodilo.

Kar je bilo, ostani v temi, iz katere se je porodilo! Dolga

vrsta dni, vsi drug drugemu enaki, vsi enako temni, nagusni in nizkotni. Ali tudi prazniki so bili vmes. Zakaj duša, bodi še tako vajena smradu, se navsezadnje upre in naveliča. Tako močan in nasilen je ta upor, da je svetli praznik bolj podoben izbruhu dioniske blaznosti nego pa tihi, smehljajoči sladkosti; in bolj podoben do ekstaze pretiranemu sovraštvu nego pa ljubezni, ki je grešila in prosi oproščenja...

Ona nikoli ni izpregovorila žal besede, nikoli me ni nemilo pogledala in zdi se mi, da celo v njenih mislih ni bilo očitanja. Zakaj me ni zasmehovala s podlimi predmetnimi besedami, zakaj me ni zaničevala z bleščočimi očmi, zakaj me ni klela v svojem srcu? Tako je bilo: tisto tiho svetništvo me je grizlo do besnosti in do sovraštva... Kaj ni čutila, kakor sem čutil jaz: izgubljena sva obadva za ves svet in na vekomaj? Pa je, vrag vedi, kakor sveta Genovefa nosila to umazano bridkost... Nenadoma me je včas zabeležila v lica, ko sem jo pogledal; od srda se mi je zazibalo pred očmi, in ko sem hotel govoriti, se mi je jezik opletal.

„Čemu se pretvarjaš, svetnica? Saj poznam tvoje misli, saj vem, kam grede! Oči so čiste, jezik molči, greh se smeje v srcu; duri so zaklenjene, ampak zato še ni treba, da bi nikogar ne bilo v izbi!“

Ob vsej besnosti pa sem vedel, da so moje besede do konca zlagane in da na svetu ni čistejšega srca od njenega... Da je ona ob tistem trenutku vstala, da si je ovila ruto ter stopila proti durim: „Zbogom!“ — bi bil planil k nji, bi pokleknil predno, bi ji poljuboval noge: „Ostani!“... O, dodobrega sem preudaril učenost in pota nizkotnosti! Kadar se je utrudila sama v sebi, se je nenadoma izpremenila v sladko ljubeznivost. Takrat sem klečal in prosil...

Vse to oškropljeno in nespametno življenje pa se je zaobrnilo po čudnem naključju.

Ob nedeljah se nisem ganil iz izbe. Dopoldne sem ležal na zofi, pil sem čaj in sem čakal, da se je vrnila Minca od nakupovanja; opoldne sem pil vino in pod noč sem bil dodobrega pijan, tako da sem jokal od sentimentalnosti in vinske bridkosti. — Po navadi se je vrnila že ob devetih do-

polndne, vsa rdeča in razgreta; zato ker je vedela, da gledam na uro. Nekoč pa je ni bilo ob devetih; tudi še ne ob poludne desetih in tudi še ob desetih ne. Vstal sem in sem si kuhal čaj, pa sem videl, kako so se mi roke tresle. Ko sem precejal čaj v skodelico, je odprla duri. Tiho in počasi jih je odprla, jaz pa se nisem ozrl.

„S tisto Francko sva bili... šele včeraj je prišla v mesto... pa je beseda kar lovila besedo...“

Vedel sem, da govori samo resnico, da ni storila žalega ne meni in ne nikomur, da stoji plaha pred durmi in strmi name — in vse to me je razsrdilo do zadnjega. Okrenil sem se molče in sem šel v izbo; roka se mi je tako močno tresla, da je živketala skodelica na krožniku.

Čemu je prišla za menoj v izbo? Nisem je klical. Prišla je, stala je pred durmi, roke sklenjene pod pasom, glavo sklonjeno.

„Zakaj se huduješ?“

Postavil sem krožnik na mizo, stopil sem z enim samim korakom k nji in sem jo udaril v obraz... Čemu je prišla v izbo?

Nato sem se oblekel tako hitro, da sem trgal trakove in gumbnice, in sem planil na cesto. Na polje sem bežal, begal vsekrižem po stezah, preko jarkov, kar naravnost preko leh; nebeški dan je bil pač, jaz pa ga nisem videl. Zdi se mi, da sem šel jako daleč, zakaj truden sem bil, ko sem se vračal...

Kaj še nadalje? Vse sem vedel, vse od zdavnaj vedel v sramoti, sru in gnusu. Da je to moje globoko, neugnano in nebrzdano poželenje: izžemati iz srca kapljo krvi za kapljo, polagoma, z vso zavestjo. Da je to vsa moja sladkost in vsa moja ljubezen — in da še kesanje, da še srd in sram ni drugega nič nego do pretvore pretirana zloba... Kaj zdaj — kaj zdaj, ti grešnik sredi polja? Nič — kakor poprej! Vse kakor doslej; pa da se je skrila v deveto deželo, poiskal bi jo v deveti deželi, zato da bi jo udaril v obraz in da bi ji izžel še zadnjo vročo kapljo iz srca!

Ali takrat je tudi še pomislil grešnik sredi polja: v svoje srce pogledaj, ki je polno zlobe! Nič ni treba usmiljenja, le treba je pravičnega očesa. Kakor si izžel kapljo iz srca, ki

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA
ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA
ZVEZA SLOVENSKE MLADINE

vabijo na predavanje in razgovor s pisateljem

Leopoldom Suhodolčanom

v petek 21. oktobra 1977 ob 19. uri v dvorani „aula slovenica“
Celovec, Paulitschgasse 5—7.

Pisatelj Leopold Suhodolčan, ki je pobudnik in predsednik organizacije za bralne značke, nas bo informiral o možnostih tekmovanja za bralne značke med našo mladino.

Zato vas vljudno vabimo, da se predavanja udeležite.

Otvoritev celovške univerze

Celovška univerza sicer deluje provizorično že sedem let. Leta 1974 pa so se odločili, da univerzo povečajo oz. dogradijo, kar se je uresničilo po treh letih. Zvezni predsednik dr. Kirchschläger je v okviru slavnostne akademije minuli teden otvoril in predal poslopje univerze svojemu namenu. Univerza je najmodernejša tovrstna zgradba ter so gradbena dela skupno z vsem inventarjem stala kar 376 milijonov šilingov. Predvsem se lahko pohvalijo z najmodernejšo predavalnico, ki ima vse tehnične finese, kot klimatizirane pulte za študente, ki tako sedijo v času predavanja na „svezem“ zraku, nadalje 6 monitorjev za spremljanje različnih študijskih filmov med predavanjem; na te monitorje se lahko priključijo tudi s televizijskim programom ORF ali pa z že posnetimi kasetami. Dvorana ima tudi svojo televizijsko kamero, kabino za predvajanje filmov in diapozitivov, tri tonske kabine za simultano prevajanje ipd. V novem poslopiju je tudi centralna knjižnica, kamor so vključeni strokovni knjižni oddelki, ki so dostopni vsem potrošnikom, torej ne samo študentom univerze.

Na posebni slavnosti so ob otvoritvi zaslužnim osebnostim podelili tudi častne akademske naslove. Naslov častnega doktorja sta prejela Joseph Buttinger in bivši minister dr. Piffel-Perčević, dr. Hans Romauch pa naslov častnega senatorja.

Na univerzi, kjer je sedaj inškrbiranih 1300 študentov, je možno vpisati 15 študijskih smeri. Načrtovano je, da se bo zmogljivost za sprejemanje študentov v naslednjih letih še povečala, tudi dodatni študijski oddelki se bodo s časom priključevali. Najbolj se borijo za stu-

dijski oddelek za študente športa.

Visoka šola v Celovcu bo koristila tudi našim študentom, katerim ne bo treba študirati v zaradi oddaljenosti dražjih univerzitetnih središčih.

V zvezi z otvoritveno slavnostjo smo bili naprošeni, da objavimo

odprto pismo

ki ga je dr. obert Saxer naslovil na zvezno ministrico za znanost in raziskave, dr. Herto Firnberg:

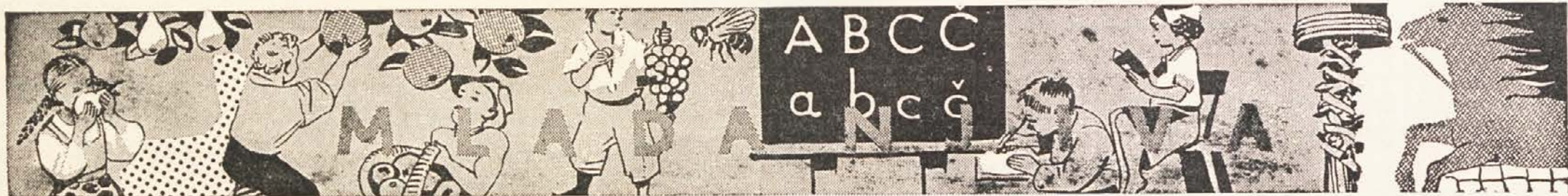
Sehr geehrte Frau Bundesminister!
Da Sie der zuständige Ressortminister sind, trage ich Ihnen folgenden Sachverhalt vor, den ich aufs äußerste bedauerlich finde:

Im Rahmen der heutigen Übergabe und Eröffnung des Klagenfurter Universitätsgebäudes wurde jener Mann, dessen ständiges Betreiben eine wesentliche Voraussetzung für die Errichtung der Universität war, nur ein einziges Mal, und zwar schnell und nebenher, genannt: Landeshauptmann Hans Sima. Es ist ein trauriges Zeichen für den Zustand unserer Demokratie, wie schnell jene, die erst durch Simas Initiative zu den Aktivitäten motiviert wurden, für die sie jetzt feierlich bedankt werden, den Initiator vergessen und vor der Öffentlichkeit verschweigen.

Nach peinlicher freilich als dieses Schweigen war die Art und Weise, in der Landeshauptmann Wagner seinen Vorgänger in diesem Zusammenhang erwähnte: schnell, nebensächlich und in einer schnoddrigen Form. Bürgermeister Guggenberger halte Noblesse genug, das Selbstverständliche zu tun und seinem Vorgänger, der nicht seiner Fraktion angehört, für seine Verdienste um die Universität zu danken. Landeshauptmann Wagner ist dieser Noblesse offenbar nicht einmal im Rahmen seiner eigenen Fraktion fähig. Er formulierte freilich auch in seiner heutigen Rede das Gesetz seines Handelns: Er anerkennt offenbar nur die Leistung jener, die mit ihm „gemeinsame Sache machen“.

Ich bitte Sie nun, sehr geehrte Frau Bundesminister, daß wenigstens Sie bei gegebenem Anlaß die Verdienste Landeshauptmann Simas um die Klagenfurter Universität würdigen, um das bei der Eröffnungsteiler geschehene Unrecht wieder gutzumachen. Diese Bitte richte ich auch an die verantwortlichen Organe der Universität Klagenfurt.

Mit vorzüglicher Hochachtung
Dr. Robert Saxer

Trgatev

V zgodnjih jesenskih dneh, ko grozdje dozori, se začne v vinogradniških krajih pripravljati na trgatve. Veselo jo pričakujejo stari in mladi, saj je trgatve eno najveselejših del na kmetih.

Na Slovenskem je vinogradništvo že zelo staro. Po istih pobočjih, kjer so danes vinogradi, so že stari Rimljani sadili trto. Radi so imeli dobro kapljico in se znali veseliti.

Včasih je bilo pri nas še več vinogradov kot danes. Proti koncu prejšnjega stoletja je trtna uš uničila precej trte. Največ vinogradov je v Brdih, na Vipavskem, na Krasu, v Beli Krajini, na Dolenskem, v Prekmurju. Stara vinska dežela pa je Štajerska s Halozami in Slovenskimi goricami. Saj so pa tudi Štajerci znani kot veseli pivci in pevci.

Preden je grozdje potrgano in vino v sodih, preteče precej znoja. Gospodar mora pripraviti vse potrebno za trgatve. Poskrbeti mora za posodo, škafe, brente, kadi, sode, nožice za rezanje grozdja, očistiti mora hram, pripraviti prešo. Gospodinja mora poskrbeti, da bo ob koncu trgatve dobra pojedina. Če ima kmet velik vinograd ne more njegova družina sama vse opraviti, najame še trgače. Ti pridejo v vas z velikimi koši na hrbtih.

Na Štajerskem, Vipavskem in Dolenskem oznanijo začetek trgatve z grmenjem možnarjev. Stari vinogradniki so še verjeli v zle duhove. Mislili so, da jih s streljanjem prepodijo iz vinogradov in s tem zagotovijo srečno trgatve. Danes je to streljanje le za zabavo. Ponekod še vedno pravijo otrokom, ko grmijo možnarji, da izganjajo kače iz vinogradov.

Na Štajerskem in v Prekmurju že v avgustu postavijo klopote v vinograd. Viničarji po Halozah tekmujejo med seboj, kdo bo postavil v gorice večji in bolj ubran klopotec. Tako kot Štajerci ne zna nihče drug ubrati klopote. Postavijo jih zato, da odganjajo ptice, ki delajo škodo po vinogradih. Glas klopoteca se sliši tudi daleč. Ko se klopoteci oglašijo, da gospodar ukaz, da otroci do trgatve ne smejo več v vinograd, gospodinja pa morajo vse kure zapreti v kurnik, da ne bi prišle k trti delat škodo.

V Prlekiji in Halozah so imeli kmetje le majhne gorice. Bogati posestniki so imeli velike vinograde, sami pa niso delali. Imeli so najete viničarje, ki so skrbeli za njihov pridelek. Pred bratvijo je gospodar zbral trgače in jim naročil, naj skrbno oboro trto, da ne bo kaj ostalo za njimi, kajti vsaka jagoda da kapljo mošta.

Trgači trgajo grozdje od spodaj navzgor, vsak v svoji vrsti. Grozdje nabirajo v škafe, iz škafov ga stresajo v brente. V brentah oprtanih na hrbtu, nosijo trgači grozdje v hram, včasih pa kar naravnost v prešo na pod. Vsak brentač ima palico, v katero naredi zarezo, vsakokrat ko zvrne v kad, da ve kolikokrat

je nesel brento. Ponekod pomagajo tudi otroci in imajo majhne brentače. Trgači med obiranjem grozdja veselo prepevajo in uganjajo razne šale.

Ko znosijo grozdje v hram, ga prično sti-

Kogar koli je kot tujca zaneslo med Butalce, vsak jih je hvallil na glas: „Gnoja imajo dosti in dober koruzen kruh; tudi dežja in sonca jim ne manjka in poleti ne muh. Kakor v paradizu žive; samo pameli nimajo prave.“

Taka hvala je Butalcem dobro dela. In so dejali: „Ko imamo obilno vseh drugih dobrot, ni vrag, da ne bi dobili še pameti, kolikor treba — za denar je naprodaj vse! Potem bomo v Butalah brez napake!“

Pa je nanese in so praviti slišali o tujem mestu, kjer imajo baje pod mostom deveto šolo: v tem mestu da je toliko pameti, da jo kar v sodih prodajajo kakor kisló zelje.

Sklenili so torej in s sodom tjakaj poslali štiri može, da kupijo vedro pameti ali dve, kakor bo kazala cena. Peljali so se s košem, ki je bil okrašen s

smrekicami, veselo so na komatih peli kruguljčki. Pripeljejo se v mesto, ustavijo se pred prvo krčmo, povedo, da prihajajo iz Butal, in barajo, kje bi bila naprodaj pamet. Toda, so dejali, da mora biti prava, dobra roba in ne predraga, drugače je ne kupijo.

Krčmar se čudi, ali je mogo-

Kako so si Butalci omislili pamet

če, da so iz Butal, in barajo, kje bi bila naprodaj pamet. In da niso mogli bolje zadeti, nego da so se ustavili tukaj: postregel da jim bo s pametjo najboljše vrste in bo pol zastoj.

Povabil jih je v hišo in ukazal gospodinjji, da slavni gospodi dobro postreže.

Ta čas pa, ko jim je gospodi-

nja stregla, sta krčmar in hlapec ročno ujela miš, jo izpustila v sod na vozu in sod zamašila. In so bili potem možje iz Butal prav zadovoljni z računom za pamet. Bali so se, da bo dražja. Plačali so ip dejali, da bodo že prišli, če jim bo pamet zopet pošla. Sedli so na voz in bistro odcingljali.

Srečno so pricingljali v Butale. Sredi Butal so se ustavili. Kakor je bil ukazal župan, je bila zbrana šolska mladina in sta bila navzoča tudi butalski policaj in občinski bik, ti so pameti najbolj potrebni, je dejal, ti naj je bodo prvi deležni.

Povzpел se je župan na voz in dal z roko znamenje, pa so

Jutri prav zarana . . .

Jutri prav zarana pride stara mama; že ob sedmi uri bo odprla duri.

Osem bo odbila, v peč bo zakurila.

Ko bo že deveta, pricaplja še teta.

Bo deset minila, kavo bo nalila.

Ko enajst bo šteta, kava bo zavreta.

Ko pa poldne udari, kavo ženski stari bosta posrebal.

France Bevk

zazvonili zvonovi in počili možnarji. Tisti hip je župan odmašil sod, da pogleda noter, pa je prestrašena venkaj šinila miška, zadela je župana naravnost v brke in po županu dol smuknila na tla, skozi kričečo mladino in jo je preko ceste ubrala naravnost v županovo hišo.

Butale so strmele, stare in mlade: „Joj, ojoj, takšna je pamet! Pa je pamet resnično pametna! Najprej je poljubila župana, to se spodobi, in se ni potem prav nič premišljala, kam naj gre — v županovo hišo je šla, tjakaj spada!“

To je bilo jako všeč vsem Butalcem in so bili ponosni, da imajo pamet tako pametno.

Pa so imeli pri tej kupčiji še posebno srečo, kajti ni trajalo dolgo, pa je imela pamet mlade in je pameti kmalu bilo dovolj po vseh Butalah — deležne so je bile vse butalske hiše.

se ti je bilo vdalo, tako je kanila tudi iz tvojega nič manj vroča. Kakor da je izračunano in ukazano: deli bolest, da boš bolesti deležen! . . . Ali bi jo pozdravil, ki zdaj leži na zofi, obraz v blazini, lica mokra in vroča od solz? Ne bom je pozdravil; jaz sem jo videl in sem mislil nanjo v sramu in kesanju; ona pa me ni videla . . .

Kod sem hodil do mraka, ne vem. Ko se je zmrčilo, sem se napotil v park, da pozdravim svojo kapelico, v svetlih dneh postavljeno.

VIII

Zdi se mi — to se pravi, zdaj natanko vem, da sem prišel tja, kakor pride lačen popotnik pred gosposka vrata. Dolga cesta je za njim, dolga še pred njim. Bos je, blaten do kolen, lačen in žejen, truden in žalosten. In ker je truden in žalosten, so njegove sanje zaupljive, kakor sanje otroka. Pred belo hišo stoji in premišljuje: „Tam stanujejo blagi ljudje — kako bi ne bili blagi, ko jim je bil Bog dodelil ves svoj blagoslov? Odpro mi nastezaji, kadar potrkam, in sprejmejo me, nadležnega popotnika, kakor je Kristus ukazal. Mizo mi pogrnejo, z belim kruhom mi postrežejo in z vinom; in nazadnje poreko še morda: Kam bi se odpravljal, ko je že zvečer in bo noč viharna? Počivaj pod našo streho, trudni popotnik! — Tako bodo govorili, jaz pa jih bom blagoslavljaj v svojem srcu . . .“ In popotnik potrka. Ob oknu se prikaže rdeč, zlovoljen obraz: „Stran odtod, razbojnik; stran, grešnik, od poštenih ljudi!“ Na dvorišču zalaja pes, s počasnim koraki pride hlapec izza ogla, Popotnik povese glavo in gre osramočen svojo pusto pot. —

Tako sem prišel, da pozdravim svojo kapelico. Truden sem bil, da bi omahnil na mokra tla — odtod pač brez zavestne, otroške, zaupljive sanje . . . Morda me pozdravi prijazno, z lepim smehljajem, vse drugače nego tisti prvi večer. Saj ni mogoče, da bi ne videla moje bolesti — in da je v njenem pozdravu samo usmiljenje; željan sem ga kakor ljubezni! Tudi takrat je videla mojo bridkost, spoznala jo je; in vse njene grenke besede so bile le izkušnje, kakor

izkuša Bog skesanega grešnika. Topla bo njena roka in njene oči me bodo tolažile: Saj vem, da me resnično ljubiš, ko si prišel v svoji žalosti! . . .

Šele ko sem stopil v park, so se misli počasi dramile iz sanj. Drevje je bilo še vse zimsko, črno in mokro; v zatišjih za grmovjem je ležal sneg; pesek na stezah je bil pomešan s črnim blatom.

„Kaj bi? Še na to nisem pomislil, da ni ne pomlad in ne jesen!“

Mraz je bilo v parku, izpreletelo me je do mozga, ko sem stopil na skrito, ozko stezo in se mi je udrla noga v razmočeni pesek; kostanji so strmeli proti nebu črni in goli.

„Gospod Malinovec — vedela sem, da pridete!“

Kakor nekoč — iz mraka vzrasla je stala pred menoj. Nisem je pozdravil, gledal sem nanjo s široko odprtimi očmi, ona pa se je zasmejala naglas — kratek, vesel, nena-doma presekani smeh je bil.

„Vedela sem, da pridete! Pričakovala vas nisem, ne posebno želela . . . ampak kakšni ste prišli? Kod ste se klatili? Saj ste blatni do vratu; to je blato z razoranega polja in s cesarske ceste. Pijani ste bili pač, ali od vina ali od hudih misli. Tudi obraz razodeva, da ne prihajate iz nebes!“

„Ne prihajam! Ampak zdaj ste povedali sami, zdaj sem občutil, kam so bežale noge, treznejše od pameti . . .“

„V nebesa! — Nocoj ne bova sedela, vlažno je. Tudi tako mi lahko razložite, kod ste hodili, da vas tako dolgo ni bilo in da ste naposled prišli kakor razbojnik! — Na ono stezo kreniva, ki ni tako razmočena!“

Prišla sva izpod črnih kostanjev na svetlejši kraj, na široko stezo; tam so nekoč na obeh straneh cvetli visoki rožni grmi.

„Kod ste hodili?“

Na njenem tiho smehljajočem obrazu sem spoznal, da je vedela, kod sem hodil od prvega dne do tistega večera, in da mi je videla v srce do zadnje misli in do zadnje bridkosti.

„Hodil sem, blodil, kakor ste mi sami ukazali!“

Nič se ni začudila, nič ni vprašala — kakor da se je spodobilo oboje, njen ukaz in moja pokorščina.

„Dolgo sem blodil, trpel do konca — nič več ne morem! Zdaj vem, da sem prišel k vam, kakor k zadnji izpovedi . . . kakor po zadnji blagoslov . . .“

„Veliko ste trpeli, vse razložite!“

Zdelo se mi je, da je sočutje v njenem pogledu; res je bilo morda v tistem trenutku.

Hodila sva križem po parku in povedal sem ji vse od začetka do konca; vse, prav do tistega hipa, ko sem planil izza mize ter udaril v obraz nedolžnega človeka. Res je pač, da sem uganjal nekoliko lepega samopomilovanja in samomiljenja, ali to je že tako na jeziku — in kje je svetnik, ki bi storil drugače? . . . A navsezadnje je ona sproti odkrivala tudi tisti lahki plašček hinavščine; zatorej ni bilo ne škode, ne greha. Še zdaj mi je nerazumljivo, čemu sem pripovedoval svojo pusto in žalostno historijo; zdi se mi skoraj, da je bila v meni skrita želja po ponižanju. In če je bila, se mi je izpolnila korenito! A ni bila samo želja po ponižanju, temveč tudi plaha, beraška, jokava želja po sočutju, po enem samem toplejšem pogledu, po eni sami prisrčni besedi. Zelo bolan sem bil tisti večer . . .

Ko sem umolknil, je nisem pogledal . . . Prvo svojo cerkveno izpoved sem opravil z vso pobožnostjo in iskrenostjo pred župnikom; nato mu nisem pogledal v oči vse dotlej, ko ni bilo več pobožnosti in iskrenosti v mojem srcu.

Šele po dolgem molku je izpregovorila.

„Jutri se popeljem odtod, za dva ali tri dni. Anka je hudo bolna in mislim, da me ne bo več dočkala . . .“

Kako so se misli vrstile, da so se izlile naposled v te besede? O, zdaj vem, kako so se vrstile! „Kolikor si iztisnil krvi iz nedolžnega srca, toliko in dvakrat toliko je boš sam pretil!“

Takrat sem ji pogledal v obraz; ves miren je bil, skoraj žalosten. Hotel sem ji naročiti, da naj jo pozdravi in da naj jo prosi tudi zame pozdrava in oproščenja; stisnilo me je za grlo in nisem si upal.

(Dalje v prihodnji številki)

Ob sedemdesetletnici slovenske lovske organizacije

Pred menoj na mizi ležita dve lični lovski knjigi. Prva je stara osemindeset let, druga dve leti. Prva je VI. letnik Lovca, glasila Slovenskega lovskega društva v Ljubljani, ki ga je uredil dr. Janko Lokar in natisnila Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani. Ta zgodovinski Lovca iz leta 1919 je lično vezan v trde platnice. Na čelni strani je risba ponosnega slovenskega lovca s karabinko ob nogi. Risanico drži z desno roko, medtem ko mu leva dlan počiva na nahrbtnikovi naramnici. V kratkih irhovcih dokolenkah je in obut v težke okovane gorske čevlje. Pred lovcem leži uplenjen gams. Tega „Lovca“ sem podedoval od svojega očeta in čudno se mi zdi, da se je ohranil, saj je bil naš dom leta 1942 popolnoma izropan. Zaradi tega je ta knjiga še toliko bolj spoštovana dediščina, edino kar mi je zapustil oče, ki je bil tudi lovec. Pred šestindesetimi leti sem pri Veglnovem kostnu v Lobniku uplenil prvega gamsa. Z njim sem se dal fotografirati. Spomnil sem se naslovne slike v „Lovcu 1919“ in fotografu sem poziral po tem vzorcu.

Druga knjiga, ki leži poleg „Lovca 1919“, je „Deset let prve slovenske lovske organizacije na avstrijskem Koroškem“, katero je Klub prijateljev lova v Celovcu izdal leta 1975, za deseto obletnico svojega obstoja. Natisnila jo je slovenska tiskarna v Podljublju na avstrijskem Koroškem.

Med rojstvom prve in druge knjige je minilo šestindeset let. V teh letih se je zgodilo marsikaj in tudi marsikaj družbeno spremenilo. Za slovenske lovce v svobodni domovini več, za nas v drugi državi, v republiki Avstriji, manj. Toda tudi za nas slovenske lovce na avstrijskem Koroškem se je nekaj le spremenilo tudi v dobro, čeprav enakopravnost spada še vedno med redkosti. Sicer pa to obdobje pomeni za koroške Slovence grozovito nehumanost in spomini mi uhajajo nazaj. Poskušal jih bom obuditi. V mojem rojstnem kraju je bilo v prvih letih po prvi svetovni vojni tudi med lovci precej razburkanosti in v naših gozdovih se je odigrala marsikatera krvava drama. V Obirski, Lobniku, Lepeni, Remšniku, Beli in Rutah ter Rebrci so živeli izključno Slovenci. To so bili delavci in kmetje. Med njimi je bilo mnogo vnetih lovcov, lovcov brez lovišč. Med grajskimi lovci pa so bili samo Nemci, ki so imeli službo kot lovski čuvaji in gozdarji pri nemških graščakih, grofi in knezih. Priselili so se v naše kraje iz zgornje Koroške in Tirolske, pa tudi iz gornje in nižje Avstrije. Med slovenskimi lovci, ki so bili po večini divji lovci, in nemškimi graščinskimi lovci je vladala trda, kruta napetost. Že med prvo svetovno vojno, leta 1916, so divji lovci ustrelili grajskega lovca Urbasa v Bistričnikovih pečeh na Obirskem. S strelji so ga zvalili v lovišče, ko je ravno sušil seno. Takrat in še več let pozneje se je govorilo, da je Urbas, ko je zaslišal strele, vrgel vile od sebe in dejal: „Danes bo pa tekla kri.“ Urbas je bil navdušen in oster čuvaj grajskih pravic, pri slovenskih delavcih pa nič kaj priljubljen tujec. Kri je res tekla, a ne tistih, katere je imel v mislih grajski lovec, ko se je s travnika podal v sobo, se oborožil in šel nad divje lovce.

Drugi obračun med domačimi in grajskim lovcem je bil kmalu po prvi svetovni vojni, ko je bil ubit grajski lovec Wressnig. To se je zgodilo v grajskih gmajnah ob meji Solčava in Zel. Kapla-Bela. Zakaj? Na šentlenartskem vrhu je Wressnig nekaj let prej ustrelil drvarja iz Solčave, ko je šel nekega ponedeljka na delo. Ni imel puške, oprtan je bil le s košem, v katerem je imel hrano za čez teden in sekuro ter žago. Divji lovci, prijatelji ubitega drvarja, so zvalili grajskega lovca v bližino koroško-štajerske meje in ga ustrelili. Oblasti so hotele ta dogodek zamolčati. Razglasile so storijo, da je Wressnig umrl, ker so se mu „zmešala čreva“. Ljudje pa so govorili in šušljali: „Wressniga so divji lovci ustrelili v trebuch, z drobnimi šibrami. Prinesli so ga v okrvavljeni rjuhi iz gmajne.“

Leto ali dve po Wressnigovi smrti so divji lovci ustrelili Amlacherja, lovca kneza Liechtensteina. Našli so ga pod Belo pečjo. V

Beli nad Železno Kaplo je na isti način storil smrt grajski lovec Sagmeister. V Obirju pa je poklicni lovec H. Schober v dvoboju, tako so uradno razglasili, ustrelil divjega lovca Lojza. Schobra, tako je bilo slišati, je njegov delodajalec dr. Grassl „okregal“, ker je ustrelili nedolžnega, lačnega človeka. Pri obdukciji Lojza, ki je bil za „furmana“ pri vozniskem podjetju Šimana Orožeta v Železni Kapli, se je izkazalo, da je Lojz imel prazen želodec, v nahrbtniku pa le nekaj suhih kruhovih skorij.

Pri vseh teh in podobnih obračunih v gozdovih okoli Železne Kaple pa je nekaj zelo značilnega. Oblasti nikoli niso izsledile storilcev. Sicer je bilo nekaj domačinov v preiskovalnem zaporu, pred sodiščem obsojen pa nikoli ni bil nobeden.

Taki in podobni dogodki pa niso bili samo v mojem domačem kraju, v gozdovih Pece, Olšave in Obirja. Spopadi med poklicnimi lovci Nemci in divjimi lovci Slovenci so se dogajali tudi drugod na območju koroških Karavank, kjer prebivajo Slovenci in kjer je bil Nemec vedno tisti, ki je ukazoval, nadzoroval in priganjal slovenskega človeka. Iz tega dejstva je skoraj razumljiv

jev okrog Borovelj. Tam je Ronachar, lovec veleposestnika Fojta, do smrti ustrelil Tomkovega sina, Valentina Maleja. Ustrelil ga je v skalah ob Mali ravni. Valentin, smrtno zadet, se je valil po skalah v globino in je bil na dnu tako razbit, da so ga lahko prepoznali samo še po obleki. Čez leto dni pa so selski divji lovci napadli Ronacharja. Z več strani so streljali nanj in ga tako prestrašili, da je za vedno odšel iz selskih lovišč.

Druga svetovna vojna. Nemški hitlerizem je uspel v naših krajih še huje zabiti klin med nemške lovce ter čuva je in slovenske lovce, ki so bili v vrstah slovenskih partizanov. Humanost se je popolnoma umaknila bohotnemu sovraštvu in preziru. Leta 1942 so bili nemški lovski čuvaji gosposkih veleposestnikov, lastnikov ogromnih gozdov, še vladarji svojega poklica. Vneto so preganjali poleg divjih lovcov tudi partizane in služili Hitlerjevi solčateski kot vohljači po lovskih stezah in gozdovih.

Že 10. oktobra 1942 je bila prva žrtev takih tipov Čevhov sin iz Zgornjih Bajdiš, Maks Kelih, ko je šel na „vezo“ s partizani. Ustrelil ga je lovski čuvaj Rohr, uslužben

Spomladi 1943 je partizanska patrolja obiskala pri Maloveršniku na Obirskem grajskega lovca Huga, ki je bil sin Urbasa, ustreljenega leta 1916. Tudi mladi Hugo Urbas je služil grofu Thurnu. Ob obisku se je partizanom postavil po robu z orožjem v roki. Imel je slabo vest. Nekaj let pred drugo svetovno vojno je namreč v Potoku v Kortah brez vzroka ubil tri Gorenjce. V Borovljah so kupili nekaj flobertov in jih nameravali pretihotapiti čez mejo. Ko jih je Urbas srečal na stezi v Potoku, ko so počivali, je brez pomisleka začel nanje streljati. Krogle iz njegove službene pištole so bile smrtonosne. Toda eden izmed štirih Gorenjcev je ostal živ, priča tega žalostnega dogodka. Ko se je Urbas, ob obisku, vedel sovražno proti partizanom, je padel, zadet od partizanske krogle.

Poglejmo pa še drugo stran zgodovinske medalje dogajanj v koroških gozdovih med drugo svetovno vojno: Tudi med grajskimi lovci, nemškega jezika, smo namreč imeli partizani dobre in iskrene prijatelje. Prav pri Maloveršniku, v hiši, kjer je padel Urbas, smo imeli dobre zveze in prijateljske odnose z grajskim lovcem Kalcherjem. Ta avstrijski tovariš, saj ga tako smem imenovati, nas je oskrboval z municijo in sanitetnimi potrebščinami. Nekoč nam je prinesel kar dvanajst odevk. V njegovem revirju smo partizani imeli malo „osvobojeno ozemlje“. Kalcher nas je tudi redno in zanesljivo obveščal o sovražnikovih premikih. Sporazumno z njim smo v njegovem revirju streljali gamse. Meni osebno je Kalcher preskrbel popolnoma novo manliherico, v zameno za star Mannlicher-Schönauer, za katerega nisem imel municije.

Podobno se je vedel tudi pri grofu Thurnu nastavljeni lovec Albin Janšek, stanujoč v središču lovišča, v belskih gmajnah pri Mlečniku. Janšek, po rodu Slovenec, ni bil sicer tako radodaren kot Kalcher, bil pa je do partizanske vojske popolnoma nevtralen. Tudi v njegovem revirju smo imeli partizani mir, kar je bilo z ozirom na bližino Železne Kaple izrednega pomena.

V Svinji planini je bil položaj za partizansko vojsko izredno težak. Našli pa so se tudi tam poklicni lovci, s katerimi smo se sporazumeli, da niso brskali po loviščih za nami in da smo imeli mir pred njimi. Pri nekom od njih je bila več mesecev celo zanesljiva javka za naše enote in politične delavce. Da, tudi prijatelje med poklicnimi lovci nemškega jezika smo imeli, ko je bilo partizanstvo razširjeno po vsem ozemlju, kjer bivajo Slovenci na Koroškem.

To naj bi bil moj prispevek za jubilejno številko priljubljene revije Lovca, za sedemdesetletnico organiziranega slovenskega lovstva. Naj bo za zgodovino teh sedemdesetih let zapisano tudi to, čeprav je bilo to obdobje nečloveško, kruto. Preživeli smo morali dve svetovni vojni. Vsaka vojna pa prinaša hude preizkušnje. Prirodni ohranjalni nagon pa zbudi v vojnem času tudi silno surovost. Zato naj tudi lovci vedno mislijo na Titove besede, da je najslabši mir še vedno boljši kakor najboljša vojna.

Od konca prve do začetka druge svetovne vojne je bilo kratko, komaj dvajsetletno obdobje. Pa še v tem času smo živeli v trajni napetosti. Vladala sta lakota in brezposelnost ob spremljavi političnih pučev in sprememb v vodstvih držav, toda pri koritih so ostali vedno tisti, ki so imeli zemljo in delovno silo. Samo gozdovi in gore so bili na naši strani. Nesebično so dajali zavetje tistim, ki so ga bili najbolj potrebni. Gozdovom naših Karavank bomo zlasti slovenski lovci-partizani vedno hvaležni, saj so nam nesebično pomagali do zmage. Sedaj so svobode deležni eni več, drugi manj.

Teh dvaindeset let po drugi svetovni vojni se spreminja v dobro tudi lovstvo. Veliko zemlje in gozdov je osvobojenih nečloveškega izkoriščanja. V velikih predelih gozdov že lovi divjad svobodni človek, ne da bi se moral bati zemljiške gospode. V Sloveniji je to že uresničeno dejstvo, pri nas se moramo za to še boriti. Toda z zaupanjem gledamo v bodočnost.

Karel Prušnik-Gašper
predsednik Kluba prijateljev lova

KOROŠKI LOV

Kakor smo v našem listu že poročali, obhajajo slovenski lovci letos pomemben jubilej: sedemdesetletnico obstoja slovenske lovske organizacije — Lovske zveze Slovenije.

Za ta jubilej so slovenski lovci priredili vrsto slavnosti, v pravem jubilejnim obsegu pa je izšla tudi revija za lovstvo „Lovca“, glasilo Lovske zveze Slovenije. Jubilejna številka za meseca september in oktober obsega 136 strani ter prinaša v besedi in sliki dolgo vrsto zanimivih prispevkov iz zgodovine in sedanosti slovenskega lovstva.

V jubilejni številki so zastopani tudi slovenski lovci na Koroškem. Predsednik Kluba prijateljev lova v Celovcu Karel Prušnik-Gašper objavlja osebne spomine (njegov prispevek ponatiskujemo tudi v našem listu), tajnik kluba Mirko Kelih pa piše o delu kluba in uveljavljanju slovenskih lovcov na Koroškem.

krut odpor, ki se je mnogokrat izoblikoval v zločin, v kriminalno dejanje, in oblasti nikoli ni uspelo, da bi ga preprečila ali krivce kaznovala. Nihče vsega tega ni registriral. Kako pa! Sodišča so bila brez moči, ker je ljudstvo molčalo. Medsebojno mržnjo je še posebej podnetil plebiscit leta 1920. V dobi po propadlem plebiscitu je bilo krvavih spopadov med lovci Nemci in lovci Slovenci največ.

V letih trde in neusmiljene gospodarske krize — bila je velika brezposelnost in družine lačne — so matere iskale hrano tudi po grajskih gozdovih. Mnogokrat se je zgodilo, da je grajski lovec ves dan opazoval žene delavcev, ki so nabirale maline, brusnice, borovnice ali druge gozdne sadeže. Zvečer, ko so bile posode polne gozdnih dobrot, žene pa do kraja utrujene, je stopil lovec iz svoje zasede, zvrnil nabrane sadeže in jih pohodil. Zgodilo se je, da je grofov lovec postrelil kmečke ovce, ki so zašle v grajske gmajne. Lahko si mislimo, kakšen srd se je zaradi takšnih dejanj porajal v srcu revnih delavskih žena. Jeza na brezsrčne čuva je grajskih gozdov pa se je presadila tudi v srca brezposelnih mož in kmečkih fantov. Pogumno so šli s svojimi manlihericami, ki so jih hranili še iz vojne, v grajske gmajne po meso za svoje lačne družine. Podobni dogodki so iz Sel in drugih kra-

pri veleposestniku Mareschu na Humperku. Zločin se je zgodil na sedlu med Javornikom in Seličami v selski občini. Lovca Rohr je stanoval pri Babucjeku, nedaleč pod Javornikom, in bil stalno na preži in iskanju sledi za partizani. Ko se je znesel nad Maksom, je prijavil še njegovo ženo Marijo, da ima zveze s partizani. Gestapovci so jo zaprli. Zapustila je sina Maksa, ko je imel komaj tri leta. Marija, rojena Ogris, žena ubitega Maksa, je zaradi tega prebila več let v nemških zaporih in okusila tudi grozote koncentracijskega taborišča Stadelheim pri Münchnu. Ko je Rohr zagrešil ta zločin, ubil Maksa Keliha, njegovo ženo pa spravil v zapor, se je s strahom v kosteh preselil v drugo lovišče, v Medvedji dol nad Bistrico v Rožu. Tam pa ga je doletela zaslužena kazen. Partizanska enota ga je obsodila na smrt.

Med drugo svetovno vojno je storil zločin tudi „civilni“ lovec N. N. v hribih nad Področico. Avstrijska protifašista, Vinzenz Moser in njegov tovariš Janez N., sta zapustila nemško vojsko z namenom, da se priključita slovenskim partizanom. Prebila sta se že skoraj do jugoslovansko-avstrijske meje nad Področico. Tam pa ju je 14. julija 1943 zahrbtno ustrelil ta lovec, vnet pristav nemškega nacionalsocializma, predan Hitlerjev hlapec.

1. srečanje slovenskih športnikov obmejnih dežel

„Vaš boj za narodnostne pravice je tudi naš. Ponovno dviga svojo glavo najbolj grobi nacionalizem v sosednji Avstriji in vam odreka tudi tisto, kar vam je dala mati — odreka vam vaš materin jezik. Naj vas tudi na tem našem prvem športnem srečanju podpremo v vašem pravičnem boju za najosnovnejše narodnostne pravice.“

Tako je med drugim dejal predsednik Skupščine Zveze telesnokulturnih organizacij občine Ravne na Koroškem Jože Žunec, ko je pozdravil mlade slovenske športnike na otvoritveni slovesnosti 1. srečanja slovenskih športnikov obmejnih dežel na Ravnah na Koroškem. Pod geslom, da naj ne bo edini smoter doseganje tekmovalnih rezultatov, marveč iskanje višje vrednote, ki se zrcali v zblizanju, tkanju prijateljskih vezi, izmenjavi mnenj in v spoznanju, da so navzoči športniki ena družina, so se na Ravnah za dva dni zbrali slovenski športniki iz Italije, Madžarske, avstrijske Koroške in Slovenije, da demonstrirajo s svojo prisotnostjo ne samo voljo do športnega udejstvovanja, ampak tudi izpričajo trdno življenjsko voljo.

Organizator 1. srečanja slovenskih športnikov se ob prireditvi take manifestacije ni zbal stroškov, saj

Naša mladinska ekipa je morala nastopiti na Ravnah precej okrnjena, ker je istočasno bila na sporedu prvenstvena tekma. Pa kljub temu lahko trdimo, da so nogometiški ekipi so sestavljali izključno dijaki slovenske gimnazije v Celovcu — pod vodstvom Walterja Gutovnika dobro zaigrali, podlegli sovrstnikom iz Italije nesrečno 0:1 in nato še Ravenčanom 0:4. Igrali so: Marjan Pipp, Rudi Benetik, Janez Britzman, Olojz Gregorič, Jože Kues, Jože Wutte, Pavel Zablantnik, Kristijan Schellander, Lovrenc Kropivnik, Sigi Hobel, Franc Sadnikar, Marko Gregorič, Štefan Sadjak, Franc Sadjak, Helmut Grlic.

Bolje so odrezali namiznoteniški igralci, ki so v končnem razporedu zasedli 2. mesto za ekipo z Raven,

dekleta pa so osvojila tretje mesto pred Železno županijo. Tudi v šahu smo koroški Slovenci postavili ekipo. Kot vemo, se v Dijaškem domu v Celovcu že leto dni zbirajo slovenski šahisti iz cele Koroške in že zbirajo mednarodne izkušnje v turnirju INTER-LIGA in drugod. Močnima ekipama iz Slovenije in Italije naši šahisti niso bili kos, a eno zmago so le slavili — proti rojakom iz Madžarske. Pod vodstvom inž. Julija Iskre so šahisti igrali v sledeči postavi: Ivko Ferm, Franc Kuničič, Boggo Kavčič, Štefan Riegelnik, Zvonko Šikoronja in Matjaž Urank.

Z zaključno slovesnostjo, predajo nagrad in željo, da se slovenski športniki obmejnih dežel še srečajo, je izzvenela gotovo ena najlepših športnih prireditev, kar so jih bili deležni slovenski športniki s Koroškega.

REZULTATI

Nogomet: Koroška (Slovenija) — ZSSDI v Italiji 2:0 (1:0), ZSSDI — Koroška (S.) 1:0 (1:0), Koroška (S.) — Slovenska fizikturna zveza (v nadaljevanju SFZ) 4:0 (1:0); 1. Koroška (S.), 2. ZSSDI, 3. SFZ. **Odbojka (ženske):** Koroška (S.) — ZSSDI 3:1 (15:5, 12:15, 15:9); **odbojka (moški):** Koroška (S.) — ZSSDI 3:0 (15:5, 15:7, 15:7). **Namizni tenis (ženske):** Železna županija — Koroška (S.) 0:5, ZSSDI — SFZ 5:0 (Blažina — Uznik 21:11, 21:4, Doljak — Oraže 21:15, 21:12, Milič — Urank 21:4, 21:2, Blažina — Oraže 21:8, 21:10, Milič — Uznik 21:5, 21:5), Železna županija — ZSSDI 0:5, SFZ — Koroška (S.) 0:5 (Uznik — Šavc 11:21, 10:21, Oraže — Logar 6:21, 14:21, Urank — Horvat 5:21, 9:21, Oraže — Šavc 4:21, 17:21, Uznik — Horvat 10:21, 4:21), SFZ — Železna županija 5:0 (Uznik — Pukhely 21:12, 21:12, Oraže — Marlon 21:3, 21:5, Urank — Holec 21:5, 21:7, Oraže — Pukhely 21:16, 21:16, Uznik — Holec 21:9, 21:4), ZSSDI — Koroška (S.) 3:5; **namizni tenis (moški):** Koroška (S.) — Železna županija 5:0, ZSSDI — SFZ 0:5 (Tence — Marko Kupper 8:21, 7:21, Mučič — Samo Kupper 15:21, 18:21, Maršič — Oraže 8:21, 10:21, Mučič — Marko Kupper 11:21, 20:22, Tence — Oraže 9:21, 12:21), ZSSDI — Železna županija 5:0, SFZ — Koroška (S.) 0:5 (Travnik — Janežič 15:21, Oraže — Leš 10:21, 11:21, Samo Kupper — Pavič 8:21, 3:21, Oraže — Janežič 15:21, 10:21, Travnik — Pavič 4:21, 7:21), Železna županija — SFZ 0:5 (Molnar — Kupper Marko, 15:21, 9:21, Vass — Travnik 8:21, 4:21, Kern — Oraže 3:21, 8:21, Vass — Marko Kupper 7:21, 12:21, Molnar — Oraže 8:21, 12:21), ZSSDI — Koroška (S.) 0:5; 1. Koroška (S.) (S), 2. SFZ (2), 3. ZSSDI (1), 4. Železna županija (0); **namizni tenis posamezno (ženske):** 1. Milič (ZSSDI), 2. Horvat (Koroška S.), 3. Ačko, Logar (Koroška); **moški:** 1. Pavič (Koroška S.), 2. Ginter (Koroška S.), 3. Leš, Šater (Koroška S.); **šah:** 1. ZSSDI (17:1), 2. Koroška (S.) (13:5), 3. SFZ (5:15), 4. Železna županija (1:17).

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu vabi v soboto 15. oktobra 1977 ob 14.30 uri k Miklavžu v Bilčovsu na lutkovno igro

PAVLIHA IN ZAKLAD

Gostuje lutkovna skupina „Pavliha“ Slovenskega prosvetnega društva „Bisernica“ iz Celovca.

Starši, omogočite vašim otrokom ogled te zanimive, napete in vesele lutkovne igrice; povabite še sosedove in vse prijatelje. Ne bo vam žal, prijatelji se boste zabavali skupno z vašim otrokom.

Slovensko prosvetno društvo „Kočna“ v Svecih vabi ob 80-letnici akademskega kiparja prof. Franceta Goršeta v nedeljo 23. oktobra 1977 k sledečim slovesnostim:

ob 9.30 uri: zahvalna maša v farni cerkvi v Svecih. Po maši bo ogled galerije pod umetnikovim vodstvom.

Ob 14.30 uri: Kulturna prireditev pri Adamu v Svecih. Sodelujeta: moški pevski zbor „Mirko Filej“ iz Gorice pod vodstvom Zdravka Klanjščka in sveški zbor „Kočna“ pod vodstvom prof. Antona Feiniga. V okviru prireditve bo v govornih prikazano ustvarjalno delo umetnika.

Odbor

LJUBITELJI ŠAHA POZOR

Tudi v letošnjem šolskem letu 1977/78 imajo zainteresirani možnost igranja, izpopolnjevanja in tekmovalnega v šahu. Slovenski fizikturni zvezi je uspelo pridobiti večkratnega deželnega prvaka Jurija Deisingerja, ki bo igralce poučeval.

Interesenti naj pridejo ob četrtkih ob 18.30 uri v Dijaški dom SSD, Tarviser Straže 16, Celovec.

Slovensko prosvetno društvo „Jepa-Baško jezero“ v Ločah vabi na

PEVSKI VEČER

narodnih in umetnih pesmi v soboto 22. oktobra 1977 ob 20. uri v Kulturnem domu v Ločah.

Sodelujejo: Gorenjski kvintet iz Naklega, Kvartet Bleiberg, Jungknappenquartett Bleiberg, kvartet iz Slov. Plajberka ter pevci domačega društva. Program povezuje dr. Reginald Vospernik.

Ljubitelji lepega petja prisrčno vabljeni.

Odbor

Borovje pri Pliberku

Nedavno smo imeli pri nas vesel dogodek. Poročila sta se Helena Kos, hči Aleša in Marije Kos iz Borovja, in Günther Gutsch iz Št. Pavla v Labotski dolini. Poročni obred je opravil pliberški župnik Kulmež. Vesela „osjet“ pa je bila pri Hartlnu na Suhu. Ob dobri jedachi in pijači je noč za svate bila skorajda prekratka. Tudi oknarjev ni manjkalo, ki so po stari navadi poskušali „ukrasti“ ženina oz. nevesto, kar jim je tudi uspelo. Novoporočencema iskreno čestitamo.

Tudi policija priznava...

(Nadaljevanje s 4. strani)

javno ne morejo in ne smejo odrekati; kadar naletijo na ljudi, ki odločno vztrajajo pri svojih pravicah, prej ali slej popustijo in ugodijo njihovim zahtevam. Drugo prav tako važno spoznanje pa je, da tudi uradni krogi dobro vedo, da zakon o narodnih skupinah ne pomeni izpolnitve člena 7. Iz tega sledi, da moramo koroški Slovenci pri vseh oblasteh odločno zahtevati uradovanje v slovenščini in se pri tem izrecno sklicevati na člen 7 državne pogodbe; vsako neupoštevanje določil člena 7 in vsak primer diskriminacije pa moramo takoj spraviti v javnost. Obvestiti moramo koroške in avstrijske časopise, zlasti tiste, ki so nam vsaj malo naklonjeni, v prvi vrsti pa seveda naš slovenski tisk in naše osrednje organizacije, ki nam bodo po potrebi tudi svetovale in pomagale. Gotovo se takih in podobnih stvari dogaja več, za katere pa javnost ne zve in to koristi le tistim krogom, ki gradijo svojo politiko na tem, da izvajajo najrazličnejše oblike pritiska in zastraševanja nad pripadniki slovenske narodne skupnosti.

Udeleženci policijske kontrole

Srečanje lutkarjev

V nedeljo 16. oktobra 1977 bo v Domu prosvete v Tinjah od 10. do 18. ure

SREČANJE Z LUTKARJI

na katero KKZ in Dom prosvete v Tinjah vabita učiteljice in učitelje, voditeljice in voditelje otroških skupin, otroške vrtnarice in druge vzgojitelje.

Sodelovali bodo predavateljci, ki se dolga leta ukvarjajo z lutkarstvom v Sloveniji: režiser Tine Varl (mentor lutkovne skupine KDZ) bo predaval o razvoju slovenskega lutkarstva, režiser Marjan Belina o režiji lutkovne igre, dipl. arh. Breda Varl pa o likovnem razvoju lutk.

Lutkovni skupini KDZ in SPD „Bisernica“ bosta uprizorili igri Marjana Beline „Užaljeni medvedek“ ter „Pavliha in zaklad“.

RADIO — TELEVIZIJA

SLOVENSKE ODDAJE RADIA CELOVEC

SOBOTA, 15. 10.: 9.45 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.
NEDELJA, 16. 10.: 7.05 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.
PONEDELJEK, 17. 10.: 13.45 Dnevnik — Ljudska zabavna glasba.
TOREK, 18. 10.: 9.30 Land an der Drau — Dežela ob Dravi — 13.45 Dnevnik — Šport — Otrci, poslušajte!
SREDA, 19. 10.: 13.45 Dnevnik — Veseli val.
ČETRTEK, 20. 10.: 13.45 Dnevnik — Družinski magazin.
PETEK, 21. 10.: 13.45 Dnevnik — Iz srca mi pesmi vrejo (Anton Gabriel bere svoje pesmi).

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 15. 10.: 16.00 Stari sodnik — 17.00 Risanje, slikanje in oblikovanje — 17.30 Heidi — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Pan-optikum — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Šport — 20.15 Na tekočem traku — 21.50 Šport — 22.10 Magočnejši — 23.45 Poročila.
NEDELJA, 16. 10.: 15.35 Strah divizije — 17.00 Zivalski leksikon — 17.30 Čebelica Maja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Seniorski klub — 18.30 Srečanje z živalmi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ljubezen na vasi — 22.05 Marcel Pravy predstavlja opero „Turandot“ — 22.35 Poročila.
PONEDELJEK, 17. 10.: 9.30 Kaj lahko postanem — 10.30 Strah divizije — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Omaruru — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Šport — 20.55 Akcija v Manhattanu — 21.40 Poročila.
TOREK, 18. 10.: 9.00 Angleščina — 10.00 Materija in prostor — 10.30 Divji zapad v Afriki — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Zivalski raji — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Tiralica — 20.55 Čigavo je moje življenje — 21.50 Hiša na Eaton Place — 22.35 Poročila.
SREDA, 19. 10.: 9.00 Rdeči avtobus — 9.30 Kmetijstvo danes — 10.30 Zlata reka — 17.00 Lutkovno gledališče — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dr. Doollittle — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Jaz in moji zeti — 21.25 Poročila.
ČETRTEK, 20. 10.: 9.30 Francoščina — 10.30 Jaz in moji zeti — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 TV-kuhinja — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Tosca, opera — 22.10 Poročila.
PETEK, 21. 10.: 9.30 Ruščina — 10.00 Romantika — 10.30 Seniorski klub — 11.00 Smej se in jokaj z menoj — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dvorno gledališče — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 18.50 Oddaja kmetijske zbornice — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Starec — 21.55 Šport — 22.00 Kri za Draculo — 23.25 Poročila.

AVSTRIJA 2

SOBOTA, 15. 10.: 17.15 Mejniki svetovne zgodovine — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Premislek donša obresti — 19.50 Galerija — 20.15 Šport.
NEDELJA, 16. 10.: 17.00 Med potjo — 18.30 Zgodovina letalstva — 20.00 Knjižni bazar — 20.15 Svoječasno — 21.20 Glasbeni magazin.
PONEDELJEK, 17. 10.: 18.00 Angleščina — 18.30 Z vrvo in zmajem v Hindukušu — 20.00 Hiša na Eaton Place — 20.55 Kulturni magazin — 21.40 Čas v sliki — 22.10 Srečni pari — 22.15 Barravento.
TOREK, 18. 10.: 18.00 Kmetijstvo danes — 18.30 Novo iz znanosti — 19.30 Zanimivosti iz naravoslovnega muzeja — 20.00 Zlata reka — 21.20 Čas v sliki — 21.55 Klub 2.
SREDA, 19. 10.: 18.00 Francoščina — 18.30 Glasba na novih poteh — 18.55 Operni vodič — 20.00 Teleobjektiv — 20.50 Show — 21.35 Čas v sliki — 22.10 Srečni pari — 22.15 Kung Fu.
ČETRTEK, 20. 10.: 18.00 Ruščina — 19.30 Romantika — 20.00 Obrekovanje — 21.35 Čas v sliki — 22.10 Klub 2.
PETEK, 21. 10.: 18.00 Kaj lahko postanem — 18.30 Tibetanska kultura — 20.00 Fizik v kuhinji — 20.50 Novo iz znanosti — 21.10 Trailer — 21.55 Čas v sliki — 22.30 High Chaparral.

JUGOSLAVIJA

SOBOTA, 15. 10.: 8.00 Anton Ingolič: Udarne brigada — 8.15 Modri plašček — 8.45 Morda vas zanima — 9.15 Dogodivščine morskega konjička — 9.30 Človek in duševna stiska — 9.50 Po sledah napredka — 10.20 Dokumentarna oddaja — 14.25 Nogomet — 16.20 Rokomet Jugoslavija: Čekoslovaška — 17.45 Obzornik — 18.00 Huckleberry Finn — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski zunanepolitični komentar — 20.00 Lolita — 21.50 Moda za vas — 22.00 Dnevnik.
NEDELJA, 16. 10.: 8.20 Poročila — 8.25 Za nedeljsko jutro — 10.25 Poletje na otoku Mirabelle — 11.25 Mozaik — 11.30 Kmetijska oddaja — 12.15 Poročila — 16.15 Rokomet Jugoslavija: Zahodna Nemčija — 17.30 Poročila — 17.35 Moda za vas — 17.45 Ovčar, film — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski gospodarski komentar — 20.00 Nikola Tesla — 21.05 500 let Krškega — 21.25 Mesto v cvetju — 21.55 Dnevnik — 22.40 Šport.
PONEDELJEK, 17. 10.: 9.05 Šolska oddaja — 11.05 Za najmlajše — 15.05 Šolska oddaja — 17.15 Vrtec na obisku — 17.25 Zakoni divjine — 17.50 Obzornik — 18.05 Človek in duševna stiska — 18.25 Mozaik — 18.30 Dogovorili smo se — 18.45 Mladi za mlade — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Dolgo potovanje v belo — 21.30 Kulturne diagonale — 22.20 Dnevnik.
TOREK, 18. 10.: 8.30 Šolska oddaja — 17.10 Dogodivščine morskega konjička — 17.25 Črna puščica — 17.50 Obzornik — 18.30 Mozaik — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Oči kritike — 20.35 Gospa Bovary — 21.30 Obraz jazza — 22.00 Dnevnik.
SREDA, 19. 10.: 8.50 Šolska oddaja — 17.25 Anton Ingolič: Udarne brigada — 17.40 Zakladi britanskega muzeja — 18.05 Obzornik — 18.50 Mozaik — 18.55 Glasbena oddaja — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Jaz, Petko, film — 21.50 Včera, danes, jutri — 22.35 Dnevnik.
ČETRTEK, 20. 10.: 9.00 Šolska oddaja — 17.25 Čudoviti svet luca Filemona — 17.35 Obzornik — 17.50 Modri plašček — 18.20 Mozaik — 18.25 Skrivnosti morja — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Borštnikovo srečanje — 20.30 Koža megle — 22.05 Miniature — 22.25 Dnevnik.
PETEK, 21. 10.: 8.50 Šolska oddaja — 17.15 Križem krašem — 17.25 Pisani svet — 17.55 Obzornik — 18.10 Čez tri gore — 18.45 Mozaik — 18.45 Narodni parki — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 19.55 Tedenski notranjepolitični komentar — 20.05 Družinske vezi — 20.55 Razgledi — 21.30 Policijske zgodbe.

Krajevni odbor ZSM občine Bistrica v Rožu in Slovensko prosvetno društvo „Borovlje“ vabita člane, prijatelje in ljubitelje plesa na

PLESNI TEČAJ

v soboto 15. oktobra 1977 ob 16. uri v gostilni Tišlar (Gabriel) v Št. Janžu v Rožu.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokal; uredništvo in uprava: 9021 Celovec/Klagenfurt, Gasometargasse 10, telefon 32 550 - Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

Rezultati nedeljske tekme SAK

SAK I — ASV Celovec 1:3

SAK pod 21 — AVS pod 21 1:1

se je zavedal, da je to srečanje zgodovinskega pomena. Nikoli poprej se namreč niso zbrali slovenski športniki obmejnih dežel avstrijske Koroške, Furlanije-Julijske krajine, madžarske Železne županije in prijatelji gostitelji iz Slovenije, da se med seboj pomerijo v športnih dvobojih. Za športnike, organizirane v ostrejših športnih zvezah — Združenju slovenskih športnih društev v Italiji, Slovenski fizikturni zvezi na Koroškem, in za rojake iz Madžarskega, kjer slovenski šport še ni organiziran, pa sta dva dni bivanja in tekmovalna na Ravnah prinesla mnogo novih spoznanj, namreč kako je treba praviloma gojiti športno panogo, da lahko z njo dosežemo vrhunsko rezultate. V dvobojih z ravenskimi športniki so le-ti demonstri-

SAK igra v nedeljo 16. 10. 1977 na domačem igrišču v Trdnji vasi (Hörtendorf) proti moštvu „Klopinjsko jezero“.

SAK I ob 10.15 uri, moštvo pod 21 pa ob 12.00 uri,

NAVIJAČI PRIDITE V ČIM VEČJEM ŠTEVILU IN PODPRITE SAKI

rali vrhunski šport in tudi ni naključje, da si lastijo namiznoteniški igralci „Fužinarja“ naslov državnega prvaka pri pionirkah in pionirjih. V namiznoteniškem ekipnem tekmovalju so zmagali „Fužinarji“, pa tudi v nogometu, čeprav ne v vrhunskem stilu, je zadostovalo za lepo zmago.

Posojilnica Dobrla vas vabi na

„SREČANJE MLADIH VARČEVALCEV“

v nedeljo 23. oktobra 1977 ob 14.30 uri v Kulturnem domu v Dobrli vasi.

Sodelujejo: otroci iz Dobrle vasi, otroška folklorna skupina iz Železne Kaple in lutkovna skupina KDZ, predvajan bo otroški film „Poluhec“.

Otroci in starši prisrčno vabljeni!